

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 8. aprillil 1972

Nr. 26 (3714)

14. aastakaik

Repatrieeruja kahetses, viidi HULLUMAJJA

Järjekordses Vene põrandaaluses väljaandes antakse täielik V. Bukovski kohtuprotsessi käik Moskvas 5. jaanuaril. Bukovskit süüdistati nõuk. vastase materjali omamises ja levitamises, välismaistele korrespondentidele nõuk. režiimi "laimava" materjali andmises väidete, et Venes paigutatakse KGB poolt valimahaiglaste karistuse tagamõttega täiesti terveid inimesi, kellele seadetakse siis mitmesuguseid süste. Tema seletusest kohtule sai teatavaks ka ühe Austraaliast Lähti siirdunud lätlase traagiline saatus Venes ja ühe prantsuse rumeenlase õnne tee Venemaa.

Andes kohtule seletusi Leningradi karistus-vaimuhaiglaste toimiva kohta, tõendas Bukovski seda, et tema väidet valimahaiglaste terveid inimesi pidamine ja nende kallal vägivalla kasutamine, millest ta kõnelnud viiskorrespondentidele ühel kohtumisel, on tõsi. Ta seletas kohtule, et tema ajal on samas valimahaiglastes olnud Stalin 3. järgu preemia laureaat,

kui teadlane geofüüsik N. Samsonov. Teda peetud hullumajas seepärast, et ta saanud Vene kompartei keskkomiteele kirja, milles nõudnud massimõrva Stalini täieliku paljastamist. Et ta oma vaadetest ei loobunud, peetud teda hullumajas juba 7 aastat.

Bukovskiga samaaegselt olnud Leningradi Järg. Ihk. 11

Kaks perenaist Stockholmi Eesti Majale

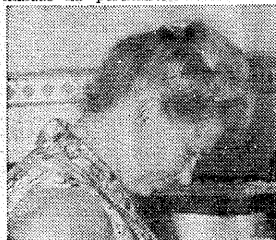
Peale kolmekuist lahtiolekut, mille jooksul seltskondlik tegevus Eesti Majas on jõudsasti käiku läinud ja Eesti publik näidanud ilusat huvi niihasti maja külastamise kui üritustest osavõtmise vastu, on jälle põhjust informeerida üldsust edaspidise tegevuse kohta. Ja nimelt selles osas, et maja tegevuse ja külastajate teeninduse huvides rakendatakse kaks alalist Eesti Maja perenaist.

Nagu juba maja avamisel nimetati, nähti esimest tegevuspoolaastat nagu katseperioodi, mille jooksul väljakristalliseeritud kogemuste ja külastajate soovide abil ühiselt suunduda ikka parema eestlaste maja poole.

Aprillil lõpus jõuab lõpule kokkulepe praeguse perenaistega, kes teatavasti koos kokaga on hoolitsenud toidu eest niihasti Eesti Maja kohvikus kui ka peoruumides. 24. aprillist hakkab Eesti Majas kehtima n.n. kaheperenaiste-süsteem, mis külastajate hea teenindamise kõrval võimaldab ka perenaistele veidi vaba

aega — on ju Eesti Maja perenaist koht väga nõudlik isikliku ajalise tööpanuse andmisel. Perenaistena hakkavad toimima pr. Miljande Pärtma ja pr. Maimu Lees.

Pr. Pärtma, kes praegu elab Örebro, on paljudele tuntud tubli ja hoolitseva perenaistena Ojamaa suvekodu, kuna pr. Lees nime ja isik ühenduses Eesti Majaga ei vaja mingit tutvustamist, kuna ta selle juurde on kuulunud varem palju aastaid. Eesti Maja ütleb uutele perenaistele tere tulemast ja tervitab endisi ja uusi külalisi nüüd ja edaspidi oma ruumides.

Eesti Maja perenaist Miljande Pärtma ja Maimu Lees.

Türgimaa-eestlased lahkuvad Türgist AUSTRALIASSE

Praegu viibib Rootsis evangelist Helmut Rüdmiik, kes on oma kuuenal ümbermaailma misjonireisil, et eestlasi teenida Jumalasõnaga mitmel mandril. Teel Austraaliast Euroopasse peatus ta jällegi Türgimaal, et külastada seal Kaukasuse mägestikus olevat eesti küla. Teatavasti on Rev. H. Rüdmiik koostöös eesti kirikute ja organisatsioonidega taotlenud Türgimaa eestlaste emigratsiooni Kanadasse. Kuid uute kitsendatud punkti-süsteemi tõttu on siiani kõik katsed Türgimaa eestlasi üle tuua Kanadasse jäänud tagajärjetuks. Selle tõttu on suunatud katsed mujale. Austraalia võimud on osutanud vastutuleku-tahet.

Austraalias viibides tutvustas Rev. H. Rüdmiik Türgimaa eestlaste probleemi Austraalia eestlastele. Seal-seid eesti organisatsioone korraldasid temale Sydneys, Melbourne's ja Adelaide's referaatõitud Eesti Majades, mis olid rahvarohked.

Eestlased avaldasid elavat huvi ja soovi aidata Türgimaa eestlaste emigratsiooni Austraaliasse. Astuti ühendusse ka Austraalia emigratsiooni-ministeeriumiga, kus väga soojalt ja lootustandvalt suhtuti asjasse. Edaspidise asjaajamise on oma

kätte võtnud Eesti Seltside Liit Austraalias, eesotsas Sydney Eesti Seltsi esinaine pr. Tiit Krolliga ja Adelaide Eesti Seltsi esimehe Heino Lompiga.

Viibides märtsi lõpus Türgimaa eesti külas, selgus, et paari mõõdu-nud kuu jooksul on mitmed eesti ja eesti-volgasaaks perekonnad siirdunud lääne-Saksamaale. Enamus nendest on üksikud noormehed ja noored perekonnad. Nad on saanud töökohad Müncheni ümbrusesse ning kõigil on ka korralikud korterid.

Oma palgast abistavad nad Türgimaaale järelejäanud eestlasi, kellele majanduslik olukord on väga vilets. Kaks mõeldud suve on olnud seal ümbruskonnas täielik Järg. Ihk. 11

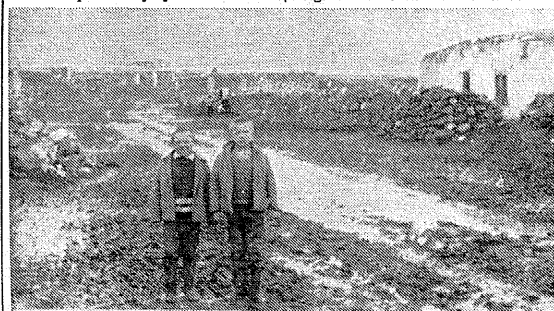
Koor ka Lätist Rootsis

Lisaks teatele, et aprillis tuleb okup. Eestist Rootsi esinemisele Tallinna kammerkoor, milline esineb 23. aprillil Stockholmis Skeppsholmenil Moodsa Kunsti Muuseumis ning laulab ka Uppsalas ja Göteborgis, selgub nüüd et välja raudeesirde tagant pääseb ka läti koor "Ave Sol", mis sanuti esinoh aprillil lõpul, 20.-24. aprillini, Rootsis, täpselt öeldult Värmlandis ja rootsi radios (21. aprillil).

Tõnu Lepik oli USA-s Tarmak 2.23

NEW YORK (VES) — Richmondis, Virginia osariigis, toimunud USA-Vene kergetõustiku sisemaa-võistlusel võitsid ameeriklased 131:112. Vene meeskonnas olid eestlastest kaugushüppaja Tõnu Lepik, kes tuli kolmandaks tulemusga 7,69 ja Taissa Ruus, kes 800 jardi jooksul jäi teiseks ajaga 2.11.3. Võistlenu pidi ka kõrgushüppaja Jüri Tarmak, kes aga ei saanud kohale.

Tarmak võistles Gruusias Tbilisis peetud võistlustel ja ründas maailmarekordi kõrgushüppes. Ta saavutas 2.23 — Brumelle kuuluv m-rekord on 2.25. Tarmak ajas lati napilt kolmel katsel 2.28 peal maha. Seekordne Tarmaku tulemus oli maailma hooaja teine paremuselt.

Eesti külast Türgis. Ülal küla noori porisel "peatänaval", all pastor Helmut Rüdmiik küla elanikega (ees keskel). Tema kõrval küla vanim eestlane, 76-aastane Miina Albuk.

Lend Läände raames ümmarguselt 850 eestlast Kanadasse

Ettevalmistuste staadium eestlaste ühisella ehitamiseks Kanadasse Ülemaailmsetele Eesti Päevadele 1972 ja Maailmalaagriks Krikkajärvele on lõpemas. Praegu on käigus sõitjate o.s. registreerimine majutuse, ring-sõitude, transportide osas lennuvõlga jne. Ühisella osas viiakse üle ch riteriga umbes 750 kaasmaalast ja grupireisidega ligi 100 isikut. Seega Lend Läände raames ka 850. Sellele arvule lisandub omal käel sõit-jaid, kas üksikult või grupidena. Arvestuste kohaselt sõidab Rootsist Ameerika mandrile ka 1100 rootsi eestlast. EPL pöördub mõningate küsimustega Lend Läände operatsiooni juhtu Richard Norvelli poole mõnina-gate küsimustega.

— Kuuleme, et viies lennuk jääb ära. Kas on mingisuguseid võimalusi hilinematel ülepääsiks üle Atlandi?

— Lootsime, et õigenegeelt registreerub veel nappjalgi organisatsioonide liikmeid, et ke sellest viiendast lennukist okeks saanud asja. See aga ei pidanud palga ja seepärast o'ime sunnitud selle viienda lennuki ära-tulema. Nagu juba varem oleme teat-nud, viime aga üle kõik need, kes olid registreerinud enne viimast detsem-brit 1971. See tähendab aga, et oleme sunnitud viima üle mõniküm-mend inimest regulaarsete lennuki-

ttega, mis muidugi vaadates meie or-ganisatsiooni seisukohast on kulukas. Aga peame oma kohuseks aidata üle neid, kes registreerunud õigeaegselt.

— Ainus lennuk kus on veel üksikuid kohti on aralenurga 30. juu-nil ja tagasilennuga 4. augustil (Stockholm New York ja tagasi Viienädalaline alternatiiv ERF).

— Puht teeninduse korras katsumae aidata ka hiljem registreerinuid, kuid tehes seda n.n. grupireiside alusel. Need reisid gruppides tulevad 30. liikmeid ja väljasõit on 30. juunil ja tagasilend 18. juulil, kuna see on

viimane kuupäev madalhooajal. Pea-le 1. juulil maksab aga lend ca 500.- krooni enam, sest siis algab kõrghoo-aeg. See transport on aga väljaspool tegelikku Lend Läände organisatsioo-ni ja seda korraldab reisibüroo, ai-tame muidugi kassa, nagu mainitud, puht "service" näol kaasmaalastele. Ka need grupid on eelmeldimiste jä-rele juba täitumas. Hind on siin koos bussitranspordiga 1.210.- krooni. Pal-jud noored, kes olid arvestanud len-na Amerikka mandrile n.n. "noor-soorabotiga", on aga nüüd hädas, sest seda hinnaalanduse moodust on tu-Järg. Ihk. 11

EPL

8. aprillil 1972

Sõber või vaenlane?

Appi! Kaitsepolitsei istub saalis. Selline rõõgatus kostus Örebrost n.n. sõdureile "riigipäevalt", mis kujunes kaunistest vasakäärmslikust. Alarm, milline ilmselt vapustas mitte ainult saalis istuvaid kommuniste, vaid ka kogu rootsi avalikkust arvamist, mis uskuda seda publitseeti, mis järgnes ajakirjanduses, TV-s ja raadio ja kus kõigialt kujutati kaitsepolitseid (SAPO) kui mingit eriti demokraatiavaenulist asust, millist ka varem on ühte patta katsutud heita ameeriklaste CIA-ga, mitte kunagi aga venelaste KGB-ga, millise nime meelde tuleamine ei ole vasakäärmslikul poolel moes.

Valitsusele lähedal seisvas ajalehes kasutasid sama tooni, kuigi SAPO on ju otsene valitsuse asutus, pealegi otseselt veel eraldi kontrollitav riigipäeva poolt nimetatud esindajate kaudu. Kaitsepolitseil on üks neid organeid, millele ülesandeks on kaitsa kehtivat riigihorda, s.t. rootsi demokraatiat igasuguse õnnestuse vastu, tulgu see siis millistest demokraatiavaenustest leirist tahes — totalitarist vasak- või paremaäärmslikust leirist. Järelikult tuleks kaitsepolitseid siin maal kategoriseerida kui demokraatia sõpra ja mitte kui vaenlast. Miks öeldi aga "sõdurite nõukogu" mehed paanikas, kui raatlaja Lars Olofsson (üks üliõpilasmaja okupante, FNL-tegelane ja kommunistlik kandidaat omavalitsusevalimistel) äkki koosolekule teatas, et tal on tõendid selle kohta, et saalis istuvad teiste hulgas ka kaitsepolitsei mehed? Ilmselt vähemalt ühel osal oli põhjust arvata, et demokraatia kaitseorganid just neid jälgivad. Inimesed, kes on tegutsenud riigi ja demokraatia suhtes destruktiivselt ja õnnestavalt. Lasseerides osavalt teooria, et kaitseorganid on kohal "maailmavaadete registreerimise", õnnestus sellel grupil saavutada avalikkuse tähelepanu ja poolehoidu ning sõdurite isetegevuse juhtimise. Pekspuosisiks jäi riigivõimu poolt demokraatiat hoidma pandud kaitsepolitseid.

Samadest allikatest inspireeritud kampaania kaitsepolitseil suhtes on aeg-ajalt ka varem esinenud ja 1969 resulteerus see otsusega, et riigikaitseleistes huvides peetavates registrites ei tähendata edaspidi enam vastavate inimeste maailmavaadet (tegelikult toimus varem registreerimine ainult demokraa-

tiavastaste grupeeringute kohta, näit. kuuluvus natsi- või kommunistirühmitustesse ja nende pooldamine). Selle uue keelu tulemusseks on nüüd, et JO (justitse ombudsman) on ajakirjanduses ilmunud publitseedi tõttu pidanud vajalikuks uurida, kuivõrra üks riigikaitse teenistuses isikute kohta käiv küsimusblankett on seadusevastane, sest selles püritakse küsitletavate eventuaalseid poliitilisi ülesandeid, kuna seda võidakse tõendada kui nende maailmavaate registreerimist. Kõrvalt vaadates ja asjadele ideelisele lähenedes võib jääda muidugi mulje, et maailmavaate märkimine on diskrimineeriv. Vähemalt selles mõttes, et kui näit. registri kasutaja esindab teist rootsi demokraatia üks avaldusi alati ölnud, et massimeediumideski märgitakse ära ühe või teise avalikkuses esineva inimese maailmavaade parteikuuluvuse märgiga, ilma et keegi seda nimetaks diskrimineerimiseks. Jutt diskrimineerimisest tuleb aga sellest, et üldiselt on teada demokraatiavastaste elementide ebasobivus ülesannetes selle demokraatia kaitsmisel. See on põhjustanudki ühiskonnakaitse ettevaatuse äärmuslike inimeste vastu, kes varem üldiselt olid kas siis natsid-fasistid või kommunistid. Kuna eelmine liiki Hitleri langemisega on peaaegu kõik surnud vähemalt organisatsioonid, siis teine liik on omakorda paljunenud mitmetesse fraktsioonidesse, millistest näiteks KPML (marksistid-leninistid) avalikult peavad vajalikuks streike kaitseväes oma soovide teostamiseks jne. Need liigid nimetavadki oma täheksidamiste kodukoha märkimist diskrimineerivaks täies teadmisel, et nad demokraatiat ja riigikaitset on just nii ohtlikud, kui kaitsepolitseid seda arvab. Selleks siis kogu kampaania kaitsepolitseil tegevuse võimalikult raskesti tegemiseks ja õnnestuse hõlbustamiseks. Eesmärgi, vihatud kaitsepolitseid kaotamiseks, vähemalt esialgu näib olevat võimatu saavutada — seega ei ole "julgeolekuriskide" tegevus ka tulevikus päris riskidega nendele endile.

Peraku on kurb konstateerida, et demokraatlikud jõud heatahtlikult ebademokraatlikele abistavate demokraatia kaitsmise üha raskemaks tegemiseks.

KLA

VÄLISKOMMENTAAR

MURE VAHEMERE PÄRAST

Nõukogude Liidu suursaadikud Washingtonis ja Atenas avaldasid hiljuti ametlikku protesti Ühendriikide ja Kreeka kokkuleppe puhul anda Saloniki sadam Põhja-Kreeka ameeriklaste kasutada sõjalaevastiku baasina. Moskva protestis üteldi, et tegemist olevat ohtliku sammuga, mis võivat veelgi suurendada risku si Balkani poolsaarel ja Vahemere piirkonnas. Ühtlasi anti mõista, et ameerika laevastikubaas Nõukogude piiri läheduses kutsuvat paratamatult välja N. Liidu reaktsiooni sellele. Moskva protest ei tulnud iseenest ootamatult, sest nõukogude massimeediumid olid algusest peale väga teraselt jälginud sündmuste arengut seoses uue kindla tugikohta sootimise USA 6. laevastikule Kreekas. Kreml hakkas üha rohkem tundma muret Vahemere pärast, kuna ameerika laevastikubaas Salonikis tähendas tõsiselt veeleide Vahemere ja Musta mere vahel.

Vene kommunistliku partei häälekandja Pravda kurtis omalt poolt, et nüüd muutuvat olukord Vahemere idaosas veelgi pinevaks kui enne. Nõukogude valitsuse häältooru Izvestija seletas täiendavalt, et ameerika sõjalaevastik Kreekas pidavat ühtlasi mängima tuletoorjaja rolli, kui kreeka rahvas katsub kehtiva režiimi vastu üles tõusta. Nõukogude kaitseministeriumi leht Krasnaja Zvezda läheb veelgi kaugeemale, siidudes ameerika laevastikubaasi Kreeka sündmuste võimaliku arenguga Kyprose saarel. Kui kindral Grivas oli varem suureks probleemiks inglastele, siis on ta seda nüüd venelastele. Kremlil võimurid on kandnud erilist hoolt selle eest, et Nõukogu-

de suhted Kyprose presidendi Makariosega oleksid kõige paremad. Ta gamõtteks oli toenäoliku Kremlilootus, et niivisi avaneb pikaajale tee nõukogude sõjaväelise baasi loomiseks saarel. Sellele vihjaj igatahes asjaolu, et Makarios võis soodsa osta suurema hulga relvi Tšehhoslovakkias. See on tuntud viis, kuidas Kremlil ämblikuvõrku kootakse.

Kremlil septsuse katkestas kindral Grivas tagasitulek Kyprose saarele ja sellele järgnenud Kreeka valitsuse ultimatum Makariosale, et Tšehhoslovakkias saanud relvad antaks üle UNO kohalikele rahuvägedele. See tähendas tagasiööki, mida Kremlil propagandistid pidid kuidagi viisil siluma. Seletus tuli Krasnaja Zvezda kaudu, kusjuures ameerika uus laevastikubaas Kreekas seoti ühtlasi nii Atena valitsuse ultimatumiga kui kindral Grivas tagasitulekuga Kyprose saarele. Grivas esindab teatavasti liikumist, mille eesmärgiks on Kyprose ühendamine Kreekaga. Krasnaja Zvezda arvates tähendavad kõik kokku puhtakujulised komplottid Kyprose iseseisvuse vastu, olgu tulemuseks kas saare allutamine Ateenale või jaotamine Kreeka ja Türgi vahel. Seda ei tohtivat aga lubada, sest probleemid pidiavat lahendamata kyproselased ise, ilma vahelesegamiseta väljast.

Nõukogude rekatsioon mitmesugusel viisil näitab küllalt selgesti, kuivõrd tundlikud on Kremlil võimurid igasuguste muudatuste puhul kõiges, mis puutub võimuvahetuskorras Vahemere ruumis. Nähe on seda silmatorkavam, et N. Liit ise omab Va-

hemeres rea sõjasadamaid ja jätkab nende soetamist. Vanimaks nende hulgas on Aleksandria sadam Egiptuses, mis on ühtlasi suurimaks nõukogude hulgaliste relvasaadetiste mahalaadimise kohaks Lähis-Idas. Vene kõige uuemaks sõjasadamaks on Marsa Matrui lääne pool Aleksandriat, mitte kaugel Egiptuse-Lüübia piirist. Marsa Matrui suur sõjasadam saab lõplikult valmis eeloleval suvel ja on täielikult venelaste käte all, väljaspool igasugust kontrolli Egiptuse võimude poolt. Edasi on venelaste Egiptuses kasutada veel Port Saidi sadam Suessi kanali läheduses. Sellest põhja pool võivad venelased laevastikubaasina kasutada Latakia sadamat Süürias. Kaugemal lääne pool on venelased püüdnud kindistada kenda alzhzeria sõjasadamaks Mers Khebiris, kuid seni asjatult. Selle asemel on Kreml nüüd heitnud pilgu Malta saarele, kust inglased hiljuti välja tõrjuti.

Kommunistlik propaganda valdkundidegi sellest, et see on N. Liidu ekspansioon Vahemerele, mis Ühendriike on sundinud otsima uusi strateegilisi tugikohti oma 6. laevastikule. Kui ameerika sõjasadama soetamine Kreekas päevakorda tuli, seletas egiptuse leht Al Akbar, et USA kasutatav Nõukogude ekspansiooni ainult ettekäändena oma jõudude tugevdamiseks Vahemerele. Väide ei pea muidugi paika, sest nagu tege-likult olukorras nähtub, oli see kasvav mure Vahemere julgeoleku pärast, mis tingis USA merejõudude ümberpaigutamist selles rahvusvaheliselt tähtsas ruumis.

A.K.

Sovjeti-võimud saboteerivad kirjandusauhinna üleandmist

Nõukogude võimud keeldusid andmast sissesõiduvõimat Rootsi Akadeemia alalisele sekretärile, Kar Ragnar Gierowile, kes pidi sõitma Moskvasse, et saäl üle anda Nobeli kirjandusauhinna diplomiat ja medalit Alexander Solženitsõnile. Tseremonia pidi aset leidma põhjapäeval ühes erakorteris N. Liidu pealinna, kusjuures oli tehtud ka vastavaid ettevalmistusi — Solženitsõni oli ise väljastanud kutsekaarte ja neile alla kirjutanud.

Nõukogude Liidu saatkond Stockholmis ei andnud mingisugust motivatsiooni viimase keeldumisele. Seda tegelikult ükski suveräänne riik ei pea tegema, ütlevad Rootsi välisministeriumi ametnikud, keeldumine või soovivaaldule vastutulek on iga riigi enda asi. Ent Nõukogude saatkond keeldus ka asja kommenteerimast — järelepärimistele vastati keskjaamas veelkordalt ning paluti "hiljem" helistada. Vastavaid isikuid ei oleval kohal jne.

da on tehtud paajude teiste protestijale ja literaatidega. Nähtavasti kardab isegi Kreml, et taoline aktsioon tekitaks soovimatuid tagajärji nii N. Liidus endas kui ka välisriikides.

Sama lehe kultuuriosakonna juhataja Leif Carlsson ütlet, et viimast keeldumine on tõega "rumaluse ja labasuse triumf", kusjuures vene diktatuur veelkordsest on paljastanud oma valgusekartlikkust ja brutalsust.

Dagens Nyheteri juhtkirjaleheküljel teatatakse viimast keeldumist puhul Solženitsõni enast. Kirjanik nimelt andis intervjuu kusjuures temalt küsiti, kas on olemas riski, et Nõukogude võimud ajavad nurja kogu auhinna-tseremonia. Keeldudes andmast Gierowile sissesõiduvõimat.

— Teoreetiliselt pole see võimatu ja praktiliselt saab seda kergegi korraldada... Kuid ma ei usu seda, sest see oleks lihtsalt häviväärselt primitiivne.

DN märgib, et Nõukogude võimud käituvad idiootlikult ja peaaegu ametlikult dokumenteerivad oma lugemiskeskuse puudulikkust. On vastutulematult selge, et Solženitsõni romaanid mingil viisil pole vee-nevastased.

Vastupidiselt, neid iseloomustab tõsine kodumaa-armastus ja kirjanik armastab ja imetleb vene rahvast. On kerge leida Solženitsõni teostest isikuid, kes on ausad ja tugevad ja kes on elanud alandavas ümbruskonnas ilma, et nad kunagi oleksid iseenast alandanud. Nad on säilitanud oma integriteedi ja isegi usu tulevikku.

Dagens Nyheter on üksmeelse Solženitsõniga — otsus on häviväärselt primitiivne.

— Ja on tõsi, et otsus tõestab peaaegu primitiivset hirmu võimu ees, mis väljub välistest vöimetest, isegi lindpriist isikust — Alexander Solženitsõnile. Raskelt langeb ta vari neile, kes varjusid kardavad. (EPL/JA)

EESTI PÄEVALEHT

Estonia Dagbladet

Peatoimetaja Juhon Kokka

Vastutav väljaandja

(ansv. utg.)

Arvi Moor

Toimetus ja talitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallington 32, 1 tr.

Postiaadress: Box 667

101 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstus Jüri Aus

Andr. Eesti Päevaleht, Box 120,

331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72

Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0

Kuulutusravete postigiro 60 59 00-0

Eesti Päevaleht Förlags AB,

Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 147:-

Termiin (4 kuud) kr. 53:-

Kuu kr. 15:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kuriers

Tryckeri AB Eskilstuna 1972

EEL KIRIK

STOCKHOLM: 9/4 jääb jumalat. Jakobis ära.

HELSINGBORG: Maria kirikus jumalat. 23/4 kl. 13.30, õp. Rebane, oreli Eha Põhl, armualud, laululehed.

KOPENHAAGEN: Hans Tauseni kirikus jumalat. 22/4 kl. 15, õp. Rebane, oreli Eha Põhl, armualud, laululehed.

LANDSKRONA: St. Johannese kirikus jumalat. 23/4 kl. 17, õp. Rebane, oreli Eha Põhl, armualud, laululehed.

SOOME ORTODOOKSIKIRIK

BORÅS: Caroli kog. maja ortodoksikabelis õhtuteen. 8/4 kl. 17 ja 9/4 kl. 10 liturgia samas, ülempr. M. Juhkam.

VABAKIRJIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Ki-

rik, Bråvallag. 11. pühapäevakool 9. aprillil kl. 10, kl. 11 jumalat. Allan Laur, koor ja noored. 11/4 kl. 19 palve- ja pühibitud.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt. Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 8/4 kl. 18 ja 9/4 kl. 15. Kirikulaulja Heino Promm Torontost ja A. Vaim.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyrkogatan 8 B jumalat. 16/4 kl. 11 H. Rüdmi ja H. Saraoja.

BORÅS: Blåbandi saalis. Stjärnsköldsg. 5, jumalat. 9/4 kl. 10 ja 10/4 kl. 19, Helmut Rüdmi.

ESKILSTUNA: Eliini kapellis. Halenigatan 1 jumalat. 6/4 kl. 18, A. Vaim ja H. Promm Torontost.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 9/4 kl. 11, V. Kujba.

GÖTEBORG: Smyrna Eesti Neli-pühikog, Parkgater. 1. Jumalat. 8/4 kl. 18, 9/4 kl. 15 (samar ajal pühapäevakool) 12/4 kl. 19, H. Rüdmi ja H. Saraoja. Utbyvägen 16, 13/4 kl. 19, 15/4 kl. 18 (Smyrnas) ja 16/4 kl. 15.

Stockholmi hommikuleht Svenska Dagbladet märgib, et vene võimurid käitumist suurima praega elava vene kirjaniku vastu võib iseloomustada kui "varjude kartust". Edasi ütlet juhtkirjanik, et kuna Solženitsõni kartmatult võitleb töö ja õiguse eest, on teda Nõukogude võimude poolt ka iga võimalikul viisil teada küsitud.

Teda on isoleeritud, tema tõid enam ei avaldata, tal ei võimaldata isegi külastust raamatukogudele ja arhiividesse, kus ta saaks oma tööde jaoks materjali koguda.

Ent just Solženitsõni kartmatust ja tema võitlus töö ja õiguse eest on talle andnud N. Liidus niivõrd tugeva positsiooni, et Kreml lihtsalt ei julge teda valgitada nii, nagu se-

JONSERED: Misjoni kirikus jumalat. 14/4 kl. 19, H. Rüdmi ja H. Saraoja.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 9/4 kl. 13, H. Viikholm jt.

Julgeolekukonverents üritus N. Liidu hegemoonia saavutamiseks Euroopas

Olgu see mõne nõukogude potentsiaali külaskäigul Euroopasse või lääne riigimeeste vastuvõetud Venemaa, siis sisalduvad kommunistide külaskäigul lõpul ikka nõukogude poolt pealesurutud soovi julgeoleku konverentsi peatseks kokkukutsumiseks. Informatsioon konverentsi kohta ajakirjanduses on olnud väga kasin, ei ole üldiselt teada selle kavatselavast päevakorda ega ka mitte seda, millisesena see sojettide poolt taoteldav julgeolek tuleviku Euroopas välja näeb. Kuna see võib riivata Eesti huve ja Eesti õigussõbralikkuse seisundit rahvusvahelises ühiskonnas, siis on REE Väliskomisjon teinud oma liikmele Jüri Poskale ülesandeks koostada promemoria kavand, mis selles küsimuses tuleks esitamisele Rootsi vastutavatele poliitikutele. Teinud teatud valiku aine kohta kogutud materjalides, on õigusteadlane Jüri Poska allpool konsentreerinud artikli vormi Euroopa julgeoleku konverentsi plaani erinevad faasid nagu need viimase ligi paarikümne aasta jooksul on välja kujunenud N. Liidu poliitilises ofensiivis Euroopa vastu.

MOLOTOVI IDEE

Molotov on olnud üheks Stalini välispoliitika peamiseks teostajaks, mille tulemusi juba 1939 fikseeriti Molotov-Ribbentropi paktis. See poliitika on oma eesmärkides olnud järjekindel, ja esimene ettepanek kõigi Euroopa riikide konverentsis julgeoleku küsimuste arutamiseks tehti juba 1934 Molotovi poolt.

Molotovi kutse aktspteerisid ainult Vene satelliitriigid ja see esimene konverents peeti Moskvas 29. nov. 1934.

Brezhnev on energiliselt Molotovi liini edasi arendanud ja oma raportis 30/3 1971 kommunistliku partei 24. kongressile ta järjekordselt rõhutas vajadust kõigi Euroopa riikide konverentsiks, esmajoones selleks, et lõplikult tunnustataks ka lääneriikide poolt territoriaalselt muudatusi, (s.t. N. Liidu poolt teostatud võbraste maalaade anneksiooni) mis on aset leidnud Euroopas teise maailmasõja tulemusena. Selle nõude aktspteerimine lääneriikide poolt ohustaks tõsiselt Eesti Vabariigi diplomaatilist tunnustust. Piiri- ja muude tülküsimuste lahendamisel tuleb loobuda jõe kasutamiseks ja sellega ähvardamisest; see printsiip peab saama rahvusvahelise õiguse lahutamatuks osaks, kinnitab Brezhnev.

KARLOVY VARY

Julgeoleku konverentsi korraldamise plaani on kommunistlike riikide esindajad arutanud mitmel oma vahelisel konverentsil. Tähtsuseks kammad nendest on olnud nõupidamised Bukarestis juulis 1966 ja Budapestis märtsis 1969. Brezhnevi poliitika profiil ja sihid avalduvad selgemini deklaratsioonides, mis ta tegi Karlovy Varys peetud konverentsil, mis leidis aset aprillis 1967. Sellest konverentsist võisid osa väljaspool idablokki veel 16 Euroopa kommunistliku partei esindajat. Peamotiiviks olid nõuded NATO ärakaotamiseks ja Ameerika sõjavägede taganemiseks Euroopast ja nende nõude läbiviimiseks mobiliseerida massilist poliitilist tuge, esmajoones sotsialistlike parteide hulgas.

Eritise rõhu aetas Brezhnev selle konverentsil seisukohale, et pinge vähenemine Euroopas ei tähenda mitte, et kommunistlik liikumine oleks loobunud oma sihist revolutsiooni abil kukutada kapitalismi lääne-Euroopas ja seisse seada sotsialistlik kord nõukogudele kuubates.

Ja edasi, Brezhnev leidis, et Euroopa julgeolek ei ole mitte ükski välispoliitiline probleem, vaid samaaegselt ülimalt tähtis ühiskondlik probleem. Võitlus rahu eest ei tähenda, et võitlus sotsialismi ajaduks jalkaks. Meie liikumise ajalooline eesmärk on kommunisti võit, me olome veendunud, et lääne-Euroopa tööklass ja rahvas varem või hiljem valivad sotsialismi tee. Nendest mõttekäikudest nähtub küllalase selgusena, et Euroopa julgeoleku konverents on ainult üks taktiline võte N. Liidu poolt, et efektiivsemalt läheneda oma kaugema eesmärginõukogude Euroopa ideele teostamisele. Tuleb lisada, et Bukaresti konverentsil nõuti, et Euroopa ühisturg (EEC) tuleb kaotada ja asendada kogu Euroopat hõlmava organisatsiooniga; ja veel, et peale selle, teaduslik, tehnoloogiline ja kultuuriline koostöö peab saama poliitiliseks aluseks Euroopa julgeolekule.

Ka pärast Tšehhoslovakkia oku-

peerimist N. Liit leiab ikka veel, et ta on pädev olla Euroopa julgeoleku konverentsi algatajaks, seda kinnitas uuesti Gromyko oma kõnes UNO täiskogus 3. okt. 1968. Budapestis märtsis 1969 peetud Warsavi pakti liikmesriikide konverentsil leidis erilist tähelepanu meetodite väljatöötamine, et saavutada diplomaatilist tunnustust ida Saksamaale, mis on üheks N. Liidu oluliseks taotluseks julgeoleku konverentsi raames.

HERTERI DEKLARATSIOON

Juba enne konverentsi kokkukutsumist püüab N. Liit rakendada riike, kes end selleks lasevad mõjustada, oma vankri ette. Rootsi välisministeriumi poolt 11. veebruaril publiciseeritud pressikommunikatsioonis välisminister Wickman külastäigi kohta N. Liitu leiaavad kinnitust ette dikeeritud printsiibi: respekt teiste riikide suveräniteedi vastu, loobumine vägivalda tarvitamisest või sellega ähvardamisest, territoriaalne integriteet, võrdõigussikkus ja mitte vahelsegamine teiste riikide sisesajadesse.

Edasi peavad mõlemad pooled tarvilikuks konverentsi kokkukutsumist Euroopa julgeoleku ja koostöö kindlustamiseks, ja et mõlemad Saksia riigid saaksid vastu võetud UNO-see.

Wickman külastas 6-8 märtsini Poolat ja ka selle külaskäigu kohta avaldatud kommunikatsioone korratase samu sõnakõlke. Kui Brezhnev räägib "mittesegamisest teiste sisesajadesse", siis tuleks muu termini kasutamist lugeda ebakohaseks. Lääneriikide pidev taganemine oma eesajalest positsioonidest on muretekitav ja täiesti asjatu. Mais 1959 esitas USA välisminister Herter välisministrite konverentsil Genfis kava, mille kohaselt Euroopa julgeoleku esimeseks tingimuseks oleks Saksamaa ühendamine demokraatlikul alusel. Ta kordas seda ettepanekut Senati väliskomisjonis 27. mail 1960 deklaratsioonides, et:

"Saksamaa ühendamine tuleb ette võtta etappide vii, et N. Liidu antakse võimalus järkjärgult kohaneda ida Saksamaa kaotusega, mis ilmselt sinniks, kui seal lubatakse vabu valimisi".

Kui nüüd 12. ja hiljem Brandt lepit olukorraga, et ida-Saksamaa jääb edasi N. Liidu okupatsiooni tsooniks, mis saab siis USA sinna enam parata?

Algselt oli venelaste sooviks, et julgeoleku konverents leiaks aset Austrias. Selleks sondeerisid nad pinda Austria parteijuhil Zhikovi kaudu Austria valituse juures; kuid auerlased lükkasid venelaste ettepaneku tagasi. Väga iseloomulikult Soome olukorrale olid soomlased veendunud, et Soome ei soovi kohe nõus. Mais 1969 saatis Soome valitsus noodi kõikidele Euroopa riikidele ja USA-le ning Kanadale pakkuades Helsingi konverentsi asupaigaks. Aasta lõpuks oli tulnud jaat vastus 26 valitsusest, nende seas Saksamaalt, Prantsusmaalt, Inglisealt, jne. Inglismaa on siiski seadnud oma osavõtu tingimuseks, et konverentsi tuleb hästi ette valmistada. Ainuis riik, mis täielikult keeldus os võtta oli Albaania; USA ei ole seni veel vastust annud. Sellele resultaatile põhjal Venemaa lootsi, et julgeoleku konverentsi saab ära pidada juba 1970.

Kui Kekkonen ka. veebruaris järjekordselt Venemaa reisil tagasi tuli ta deklaratsioon, et konverentsiga on kiire ja see tuleks

ära pidada veel 1972 a vältel. Päris reaalne on siiski ennustada, et see lootus ei lähe täide.

PUGWASH

Bertrand Russell kutsus 1957 esimest korda kokku teadlasi. Esimene füsikud, Kanada idarannikul asuvasse asulasse Pugwash, et arutada maailma julgeoleku ja rahu küsimusi. Sellest esimesest kokkutulekust saadik on neid konverentse hakatud kutsuma Pugwash teaduste ja maailma probleemide uurimise konverentsiks. Kui kaugemale ulatuvad sihti N. Liidu plaanid Euroopa julgeoleku konverentsiga selguvad ettekandest, mis Moskvas asuva teaduste akadeemia liige ajaloolane M.S. Voslenski pidas mõõdund sügisel Pugwash konverentsil, mis seekord peeti. Sinias, Rumee-nias. Ettekanne kandis pealkirja "Mõningaid mõtteid Euroopa julgeolekust". Voslenski pani kõigepealt ette, et UNO põhikirja peatükki 8, artiklit 33, 37 ja 52 kohaselt tuleb luua Euroopas regionaalne kollektiivne julgeoleku süsteem ja organid, et võimaldada tülküsimuste rahulike lahendamise kohta peal. Ilma et tarvitses (tohtiks?) pöörduda UNO julgeoleku nõukogu poole. Edasi Voslenski kordab uuesti seda, millele ka Krister Wickman juba on alla kirjutanud: keeld segada teiste riikide sisesajadesse, jõe kasutamine, jne.

Julgeoleku lep'ingule allakirjutajad riigid peavad, Voslenski nõude kohaselt tunnustama, ilma ilgasuguste reservatsioonideta, praegu Euroopas eksisteerivate piiride

"Seksiteater" tegi pahameelt Torontos

Samal ajal kui Rootsis arutatakse kultuurilisi külvahppeid ja teatri ning filmi seksualiseerimist, ilmnevad samad nähted ka USA-s ja Kanadas. Nagu nähtub Kanada eesti lehtedest, on see jõudnud ka eestlasteni. Nii jõudis eesti noorte "eksperimentaalteater" SAVI 18. märtsil Lühilavastuslikus toimuud teatrihul, kus pidi esitama "Eesti luulet lühilavastuslikus kuues" oma kultuuripakkumusega nii kaugele, et toime tuldi "esimese eesti lavalise sugahtiga". Mida jälgisid pealtvaatajaskonnas m.h. algkoolilapsed.

Vaba Eestlase arvustaja Valli Voitek konstateerib, et pakutu vaevalt oli teater:

"Eksperimentaalteatriga saab ainult see välja tulla, kes tõesti ausalt katsetab, otsides uusi teid ja vorme. Neid uusi lähenemiseid võib aga alles see otsima minna, kellet on teadmisil lavastamiseks ja lavadistsiplinist. ... Esitajad skandaleerisid lõppelolevate tülküimise, paigal seistes ja ringi liikudes, istudes ja lamades. Luule autoriteks olid Artur Alliksaar, Kalju Lepik, Urve Karkus, Eduard Krantis ja Jaan Kross. See õhtu ei aidanud küll kuidagi ühegi loetletud luuletaja loomingut tutvustada ja oli tõsiselt kahju, et üks nii siukas ja võimekas kirjanik kui seda on Jaan Kross, pidi endast palju nõrgemate luulekavade vahel liikumist varju jääma. Muudugi - Jaan Kross on olnud Eesti luuletaja, kuid üks nendest, kelle nimi ja looming ka pärast toime ja heitlusi piisima jääb. Autorite looming ei jõadnud üle olematu rambi puikiuri.

Kui keset pörandat maas toimub sugukit, siis on seda juba tülküise n moodas teatris ja filmis nähtud ja see on asi, millel puul juba annu kõik vajalikud ja eavajali-

Artikli autor, õigusteadlane Jüri Poska hiljuti EÜS juubelil New Yorgis.

puutumatust.

Edasi tulevad likvideerida kõik mitte Euroopa riikide sõjalisel baasil Euroopas, ära keelata võbraste lennukite ületõnnud ja võbraste tuumrelvadega varustatud sõjalaevade külaskäigud Euroopa sadamatesse.

Tuleb luua kogu Euroopat haarav majanduslik koostöö ja arendada tihedaid sidemeid kultuuri, teaduste, tehnoloogia ja spordi alal. Et panna ahetelasse Euroopa vaba ajakirjandus, siis näeb ettepanek ette sõja-, fashismi-, uusfashismi-, ja rasismi propaganda kriminaliseerimist, samuti tuleb ära keelata revanshismi õhutamine ja nõuete esitamine piiride revideerimiseks. Ilmselt on tarvilik, kinnitada Vos'enski, et peab looma rahvusvahelise mehhanismi, mis

valvaks, et julgeolekut ei ohustataks. Ja ta paneb ette, et seda organit võidakse kutsuda "Euroopa Julgeoleku Nõukogu".

Norra luuletaja Arnulf Överland tähendas, et ka Hitler soovis rahu ja julgeolekut, aga ainult sel teel, et riikides mida ta soovis vallutada ei osutataks sõjaliselt vastupanu.

Maad, kes soovivad end kaitseda imperialismist, sest kuna nad vabatahtlikult alla ei anna või siis takistavad teiste maade vallutamist, siis tähendab sed seda, et nemad soovivad sõda. Julgeoleku konverents eesmärk on, kokku võttes, et igal veel vabal riigil ja rahval Euroopas kaoks võimalus ja tahtmine end Nõukogude agressiooni vastu kaitseda.

Jüri Poska

Dr. J. Toomre professoriks

NEW YORK (VES) - Noorema põlve teadlasi dr. Jüri Toomre asus New Yorki Universityst Boulderi, University of Colorado juurde asots. professoriks astrofüüsika alal.

Dr. J. Toomre sündis 1940.a. Erihariduse on ta saanud kahel alal - füüsika ja lennusaajanduse inseneriteaduse alal. Põhiliselt on ta vedelike dünaamika eriteadlane, kuid peale doktorikraadi saamist rakendamatemaatikas Inghismaal, Cambridge ülikoolis 1967, asus ta uurimistööle NYU juurde NASA-ga sõlmitud lepingu alusel, kus ta töötas kuusla teadlase, prof. Spiegeli juhtimisel astrofüüsika alal, analüüsides liikumistõheteid stellasars atmosfääris. Konverksioon kui liikumistõheteid gaasilise materjali temperatuuril muudatuse, toitu taevastähti ümber. Oma uurimistööde ta kasutas uut menetlust, mille põhimõtet väljendab arendas oma doktoritöös. Ta osutus võimalikuks kujundada analüütilisi modelle tähtede atmosfäärist ja sisemusest, ning lahendada teisi probleeme.

Uurimistöö lõpetamise perioodil oli ta ühtlasi assistant professoriks matemaatika alal alates 1969.a., millest kohalt kutsuti üheksa kuueaasta-algal õppejõuks Colorado ülikooli. Ta on üks vähestest, kes lihtkese ajaga on jõudnud associate professori astmele. Akadeemiliselt kuulub ta Eesti Üliõpilaste Seltsi vilistilasperre.

kutselit rakenduskunstnik, on tuntud ka baritonilauljana ning tegutsenomal ajal Rootsis noorteküüna.

Stockholmi Eesti Majas olid koos eesti arstid ja hambaarstid. (EPL-foto Trummer)

Suur välispoliitiline aktiivsus seoses Nixon Hiina-flirdiga

President Nixon iseloomustas oma läbirääkimiste tulemust Hiinaga kui "nädalat mis muutis maailma". Chou En-lai ei ole annud oma iseloomustust, vaid on piirunud Shanghai-kommünike avaldamisega kõigis Hiina ajalehis väljapaistval kohal, et rõhutada Hiina 750 miljoni elaniku rahvale uue sõbraliitu ajajärgu algust USA-ga.

Kahe suurriigi tipp-võimumeeste kohtamine oli sellepolest diplomaatiline haruldus, et kohtasid riigipead, kelle riigid ei oma isegi diplomaatilisi suhteid ja esindavad üksteisele diametraalselt vastukäivaid režiime ning on üle 20 aasta püsinud vastamisi külmna sõja kaitsekraavis.

Läbirääkimiste tulemusena avaldatud Shanghai-kommünike ei sisalda midagi erilist, et mingisugust maailma poliitilise konstellatsiooni muutust, millele vihjati Nixonil eeltähendatud tsaat, mis on põhjutanud kahtlustusi ja isegi trütsiooni kommunistlike riikides. Arvatakse et kommünikega varjatakse mõnuseid kokkuleppeid. Moskva on iseloomustanud kommünikeed kui "juuvat jäämägi" (the tip of an iceberg), mille olulism ja suurem osa on nähtamatu allpool veepinda.

See iseloomustus paistab olevat tabavam, sest kahtlemata siiski saavutati mõnuseid kokkuleppeid, kas või nn "gentlemen's agreement" näol, mida esialgu poliitilistel põhjustel varjatakse.

Milles seisavad siis need mõistatusoikud muudatused maailma poliitilisel maleval? Selleks vaatleme eeskätt mida saavutasid läbirääkijad ise vastastikku üksteiselt oma isiklikes ja riikide huvideks.

Ei ole kahtlust et Hiina küllaskäigul oli Nixonil esikohal puht isiklik huvi, et saada väljapaistvat ilusale kübarasse, mis mõjutaks tema tagasivalimist presidendiks, sest küllaskäik langes kokku algsel valimisviisistusega. Selle väljapaistvuse on ta kahtlemata saavutanud.

Teiseks samavõrra tähtsusega oli et saada poliitilist kergendust Vietnam sõjast tagasitõmbumise, et vähendada arusaamatust ja poliitilist pinget kommunistlike riikidega. Vietnam sõjapidamises on Nixon näiliselt saavutanud Hiina vaikuva arusaamise, mida kinnitavad kestvad pommisõltused Kambodža ja Vietnamis õhurünnakud.

On teda et see ei ole Hiina huvide kui kogu Vietnam saatus Moskva mõjuvõim. Peking on varemalt takistanud Nõukogude sõjamaterjalide saatmist läbi Hiina territooriumi Hanoi.

Hiina omalt poolt oli ilmselt huvitatud lähenemisest USA-le nii majanduslike kui poliitilisel-strateegilistel põhjustel. Pekingit on juba kauemalt aega häirunud Moskva suured sõjavägede koodamised ja suurliste seadmete chitused Hiina piiril. Moskva taotleb faktiliselt Hiina sisepiirist.

Moskva sõjaliste ettevalmistuste tõttu ei ole Hiina osutanud erilist huvi Formosa (Taivani) vallutamise

seks. Ta pole vallutanud isegi Amoy ja Quemoi saari, mis asuvad otse mandri külje all Taivani valdusel ja millele Eisenhower-Nixon keeldusid andmast USA kaitset Hiinaga sõtta sattumise kartusel. Taivani küsimusest saadi läbirääkimistel üle võrdlemisi leplikult: USA ei saa ühekülgselt tühistada kaitselepingut ja Chou En-lai ei nõudnud ka selle tühistamist, küll aga taotles USA sõjaväeosade tagasi tõmbamist Taiwanist.

Sellest olukorrast tingituna mindi mõõda diplomaatilisest tunnustamisest, kuid vastastikust läbikäimist jätkatakse erikorra. Arvatakse et Nixon on lubanud Hiinale moodustada relvastust ja strateegilise tähtsusega varustust. Nõu on äratasamine Shanhais on olnud väga sõbralik ja famuljaarne: Chou andis külastustuskirja tema tütardele ja kahele viimasele, ametlikud külastuskutsed andis ka Saadikutekoja esimees Carl Albertile, Senati enamusjuhi Mike Mansfieldile ja vähemusejuhi Gerald Fordile, mis kinnitavad Nixonit kuramaazi õnnestumist Hiinaga.

USA-Hiina nädalapikkused sõbralikud läbirääkimised ja selle tulemusena võimalikud muudatused maailma poliitilises konstellatsioonis on juba põhjutanud teatavaid hoiakumuutusi ja isegi diplomaatilisi vastukäike, eriti aga Nõukogude Liidu poolt USA ja Hiina vastu, millest alljärgnevalt.

1) Moskva tunneb end eriti puudutatud olevat USA-Hiina lähenemisest. Niipea kui sai teatavaks Nixonil Hiina küllaskäik, ruttas ka Moskva Nixonil küllakutsega. Senini oli Moskva troika keeldunud tipp-konverentsist USA presidendiga Vietnam sõjapidamise pärast. Kosõgin keeldus 1968 USA-s viibides tulemast Valgesse Majja, kuid nõustus siiski eraviisiliselt kohtama president Lyndon Johnsoniga "pooltel teel" Väikeses Glassboro linnas.

Nüüd mil Moskval hirm USA-Hiina lähenemisest pärast, olgu et USA sõjategevus jätkub, ei ole see enam Moskval küllakutsumise takistuseks, sest nüüd vajab Moskva ise sõbralikke suhteid USA-ga, et paralisiseerida USA-Hiina alustatud sõbrustamist mõnuse ülepakkumise? Kuid vaevalt on sellist suutnu loota konservatiivsest ja militaristlikust Moskvast.

Moskval on alati mitu rauda pidevalt tules. Neile päevil avaldadi, et Kuuba diktator Castro on kutsunud Moskva, kuhu ta pole saanud Hrushovist saadik. Nüüd vajab Moskva Kuuba mere-, lennue- ja projektilide baasi USA vaos hoidmises Hiinaga sõbrustamise pärast. Kennedy ajab pidi Moskva taan-

duma baaside väljajahitamisest Kuuba USA võimsa merejõudude blokaadi tõttu. Nüüd on merejõudude vahelkord oluliselt muutunud, sest USA rannaveed kübisvad juba niikuini Moskva luure ja allveelaevadest.

2) Taiwan on Moskva silmis Hiina vaos hoidmiseks sama strateegilise tähtsusega kui Kuuba USA suhtes. On teada, et kohe pärast Ksingingit teistkordset Pekingi külastamist, on üks Moskva müstiline emissar viibinud Taiwanis Chiangi läbirääkimistel. Moskva on veendunud, et tema vahelkordade lahendamine Pekingiga ei ole võimalik Hiina suurte territooriume nõudmist tõttu, mis haaravad Kirgisi ja Alma-Ata piirkondi ja põhja-ides Amuuri oblastit, Viadvastokki koos Sahalini saarega, millest alade loovutamist troika ei taha kunagi.

Konflikt Hiinaga, ei ole dogmaatiline, vaid territoriaalne, mis sunnib Hiina sissepiiramisele. See on osalt õnnestunud läinud ja lõunas India ja Bangladeshiga sõlmitud lepingutele. Taiwan on korraga muutunud vajalikuks. Moskva on ka varemalt toetanud parempoolseid diktaatorlike režiime, nagu Egiptuses Nasseirit, Indoneesiat ja kindral Nimeirit Sudaanis, kus liime rahvusõlemise on pidanud taluma kommunistlike tegelaste masshukkamistega. Peetakse võimalikuks et Taiwan ise hakkab otsima Moskva kaitset, sest USA kaitset ei saa kesta igavesti.

Arvatakse et kui Chiang Kai-shek on saavutanud Moskva kokkuleppe, mispuhul sunnib ise USA väed lahkuma ja asendab baasid Nõukogude mere ja lennuväega. Teatavasti Chieng on 1923 saanud Moskvast sõjaväelise väljajõe.

Venelaste asumine Taiwanile kahtlemata suurendab veelgi poliitilist pinget kauges idas ja lähendam Hiinat USA-le, mis võib põhjustada Moskvat järelandmistele Euroopas.

3) USA-Hiina lähenemine on heitnud ka oma varju Moskva-Kairo vahelkorrale. Kremli isandad on annud mõista Egiptuse president Sadatille tema hiljutise küllaskäigi puhul, et nad ei ole vaimustatud sõjakärgist Israeli vastu ja on soovitanud diplomaatiliselt lahendust. Sellele muudatusele vihjas hiljuti ka Sadatille lähedalseisv häälkandja. Moskva ei taha praeguses olukorras sattuda Israeli pärast konflikti USA-ga, sest USA sõbrustamine Hiinaga kummilab.

4) Bonni parlamendis käivad juba mõnda aega ägedad vaidlused Willi Brandti ja Moskva vahel sõlmitud "jõu mitte-tarvitamise lepingu" rati-

This is America

Toms River on väike ja sümpaatne linnake Ocean Countys, New Jersey lõunaosas ja seal ei juhtu mitte suuri asju. Ja seegi lugu pole eriti tähtis kuigi tähelepanelik lugeja siit ehk mõned inimlikud puudid lieab. Nimelt leidis proua L. kes töötab Toms Riveri supermarketi kassas, hommikul just enne töötaminekut et perekonna kass oli ära surnud. Loomake oli saanud mingil põhjusel krambid ja näinud tõesti hirmus väike: keha kõveraks tõmbunud, hambad irevil ja silmad pahupidi. Kuna pr. L. kassi laipa ei osanud kuhugi panna ja ei lapsed mitte ei näeks, mis kassi laip oli juhtunud, pistis ta kassi laiba lihtsalt supermarketi kandekotti, sõitis autoga tööle ja jättis kotti auto tagaistmele.

Ta oli läinud ärijuhi jutule, et sellett luba küsida kassi põetamise suures kaubamaja, ahjus, kus igal õhtul põletatakse kaubamaja jäätmed ja ülejäänud pakendid. Viibides ärijuhi kontoris olid nad mõlemad näinud, kuidas üks tüse ja tõmmunahaline naine läheb pr. L. auto juurde ja sealt rahuilikut kandekoti välja tõstab ning minema sammub. Paarikümne sammuga järele teeb ta kotisuu lahti, et näha mis seal õieti sees on. Ja järgmisel momendil on ta asfaldil ristiselti pikali ning minestanud.

Ja edasi sünnib kõik eht ameerikaliku kiirusega. Pr. L. ja ärijuht jõuavad vaeu üksteisele otsa vaadates, kui juba ambulants kohal on, sanitarid tõstavad naise kanderamile ja see lükatakse autosse. Üks sanitaridest on ka nii tähelepanelik, et võtab maast supermarketi kandekoti ja ja paneb selle kenasti minestanu kõrvale autopõrandale. Ja siis läks sõit sirenide saatel kiiresti haiglasse.

Ärijuht vaatadanud veel pr. L. otsa ja ütelnud: — Well, that bag isn't your trouble any more.

Haiglas toibutasiid osavad Ameerika arstid minestanud neise kiiresti ja kui ta jälle kõbusaks tunnistatuna oli haiglast lahkumas, ulata-

fitseerimise pärast. Opotioosin rõhutatud, et leping permanentustab Saksamaa põletamise ja ei sisalda saksa rahva enesemääramise õigust. Mõle kohta on väljapool lepingut vaid Gromöko kiri, millel ei ole lepingu jõudu.

Moskval on aga lepingu kinnitamise kiire, et saada kinnitamisega de jure tunnustust ühelt NATO riigilt oma sõjasegude valituste kohta. Vaevaltete arvates on valitud riigipealv ilmselt mõjutatud ka USA-Hiina lähenemisest, mis sunnib Moskvat järelandmistele lepingu muutmiseks.

Peetakse võimalikuks, et lahkumised vabademokraatlikust ja sotsiaaldemokraatlikust fraktsioonist, riigipealv roimuvad Scheele-Brandti vaikalv "minna-laskmisel", et lepingu kinnitamine jääks viisakatel põhjustel vähemusse sattumise pärast seisma, mis võimaldaks lepingu muutmist vaidlustel ilmnenu puuduste kõrvaldamiseks.

Et mõjutada lepingu kinnitamist on Moskva neil päevil pakkunud Saksamaale väga soodsat kaubalepingut, mis mahutaks isegi Lääne-Berlini kaubanduse Bonni vahendusel, millest varem keeldus. Kuid vaevalt ka see pakkumine mõjutab ja meelitab kinnitamist.

Nixon eelseisva Moskva küllaskäigule ei osutata poliitilistes ringkondades erilist tähtsust, sest Moskva taotleb veel üleelevat oma sõjaliste valituste permanentustamist. Eelseisva USA presidendi valimise tõttu ei riskeri Nixon halvenda vahetada Moskvaga, mis võib kahjustada tema tagasivaliku väljajavateid.

Sellepärast on loota, et ta mõjutab USA valimiste tõttu Moskvat poolt igatsetud Euroopa konverentsi edasilükkamist järgmise aasta peale, milpuhul ta on vabamad kiied Moskva ambitsioonide talustamises ja käpimises, muidugi kui ta on siis veel USA president uuendatud mandaadiga.

AUGUST OTS

nud haigla riiehooldja sõbraliku naerutusega ka tolle kandekoti. Tõmmu kaunitar reageerinud sellele endisel viisil — ohanud korra ja vajunud haigla koridori minestanult pikali. Seekord oli sanitaridelt vähem pingutust vaja naise esmaabi-ruumi toimetamiseks. Kuid pole teada, kas ka riiehooldja kotti vaatas.

President kondoleeris

NEW YORK (EPL) — President Nixon kondoleeris isiklikult hiljuti surnud endise Eesti Rahvuskomitee esimehe Julius Kanguri lesketema mehe kaotuse puhul.

Kanstondeavalduses president allkirjaga üteldakse:

"Kallis proua Kangur, mrs. Nixon ja mina olime Hiinast tagasi jõudes sügavasti kurvastanud saades teada teie abikaasa surnust.

Meie sadame teile, teie pojale ja kogu perekonnale meie südamestuleva kaotuse avalduse teie traagilise kaotuse puhul ja soovime, et teie teaksite kui palju meie jagame teie kurbust.

Julius Kangur oli eesti ühiskonnas lugupeetud juht. Ma kunagi ei unustada seda julgustust ning teostust, mida ta andis mulle isiklikult, ja ma olen veendunud, et mälestus temaga veedetud õnnelikest aastastest lohutab teid praegu ja on teile toeks ka edaspidi. Siiralt Richard Nixon."

Kirjas meenutab president Richard Nixon seda moraalist teostust ja julgustust, mis ta Julius Kangurilt ja paljudelt teistelt eestlastelt sai juba tol ajal, kui ta noore kommunisti-vastase poliitikuna alustas oma karjääri Kongressis, millele hiljem järgnes USA asepresidendi positsioon ja lõpuks presidendi kõrge ametkoht.

Mandre helitööd ilmuvad

NEW YORK (EPL) — Helilooja Jüri Mandre muusikafond Anita ja Ferd. Söödi muusikafond asutati 1971.a. 30. novembril kui Marylandi osariigi seaduste alusel inkorporeritud juriidilise isik, nimetusega "Mandre Music — Soot Memorial Fund, Inc." Fond ei taotle ainelist kasu.

Asutajaks olid: Helilooja lesk pr. Lucia Mandre, Anita ja Ferdinand Söödi tütar Anne Deklau, klaverikunstnik pr. Jüta Zacharski, doktor Paul Anniko ja kirikuõpetaja Uno Plank. Fondi vormistamisest eesthooldis advokaat Casimir Zacharski.

Algatajaks ning hinges oli ja on pr. Anne Deklau, kes oma hiljutsurnud vanemate mälestamiseks parimaks viisiks pidas — nende sõbra, korpi Riitika kaasviisistlase, helilooja Jüri Mandre loomingut kogumise, jäädvustamise ja trükis avaldamise, erilise mälestusfondi hoolet ja korraldusel. See on nüüd teoks saamas. Pr. Anne Deklau on fondi alusvaks annetanud 1000 dollarit. Sellele lisaks on seni laekunud veel 300 dollarit.

Fondi asutajad pidasid 5. märtsil ka. koosoleku, koosteerides konsultandina juurde muusika- ning kunstihuvilise Jüri Stimli. Koosolek vaatas läbi Jüri Mandre seni kataloogitud helitööd ja otsustas alustada nende trükis avaldamise eelbõdega. Esimärgjerkorras avaldatakse soololaulud viikuhdena pealkirja all "Mu südamevara". See tittel on võetud Jüri Mandre soololaulult "Mu südamevara" ning kaugel... mu kannatav isadema...". Tulnud helilooja südamest ja südamevarana, läheb see kuulajate südamesse, olles loomustav kogu loomingule. Teises järjekorras avaldatakse ta koorilaulu ja kolmandana — klaverimuusika.

© Toronto Eesti Meeskool austas oma esimeest Evald Tikebergi ühenduses tema 60-nda sünnipäevaga.

Nais- ja meeskoori kirikukontsert

Stockholmi Eesti Naiskoor Hilma Nerep-Mossini juhatusel laulab kirikukontserdil Hedvig Eleonora kirikus 29. aprillil kell 15 koos Stockholmi Eesti Meeskoori ja solistidega.

Stockholmi Eesti Naiskoori ja Meeskoori ühisüritusena toimub laupäeval, 29. aprillil, kell 16.00 kirikukontsert instrumentaal- ja vokaal-olistidega.

Kavas, sissejuhatuseks, Rootsis hästi tuntud organist Henrik Cervinilt orelisoolo — Finaal orelisoonadist nr. 1, D-moll, op. 42, Alexandre Guilmant.

Naiskoorilt Muusikadirektori Hilma Nerep-Mossini juhatusel — Kal-

ju Raidi Palve ning Lembit Avesoni Kyrie Eleison ja Gloria, solistid: Helvi Klement, Erna Kleumner, Astra Randviir ja Koidu Ventser. Meeskoorilt Lembit Leetma juhatusel — Avo Sõmeri kantaa R Sundstedti klarnetisoolo, tenorisoolo — Thomas Lorentz, üng kantaa Priit Ardnalt — Loo muile Jumal, tenorisoolo Thomas Lorentzilt.

Juba varem mitmel puhul Stock-

holmis esinenud Helle Aro-Cervini esitab aariaid G.F. Händeli Messiasest.

Stockholmi Eesti Naiskoor ja Meeskoor — 100 liikmeline ühendkoor — esitab Miina Härme Rahu ja Lembit Avesoni kantaa "Võta nüüd Issand!" Helle Aro-Cervini sopranoisoolo ning lõpuks, samuti ühendkoorilt — Rudolf Tobase "Eks Teie tea". Pääsmad 10.— ja 5.—.

Bidault: Ameerika loovutab oma sõbrad Jaapani uus kurss

WASHINGTON (VES) — Prantsuse endine peaminister G. Bidault, kes hiljem DeGaulle'iga sattus vastuollu ja pidi minema maapakku, kirjutab nüüd Nixon'i suheteloomise kohta kommunistlike suurliikidega, et Nixon on praegu end mängimas kommunistide kätte. Kommunistid on jäänud kindlaks, USA aga teeb kontsessioone ning loodab ikka veel Hanoi järeleandmistele. Milles paksid Põhja-Vietnami kommunistid tegema järeleandmist, kui nad näevad, et USA poliitika kõigub? Bidault ütleb, et kuna Nixon tahab valimistel võita, ta alistub oma poliitilistele vastastele.

— USA loovutab oma sõbrad Aasiast, kirjutab Bidault edasi, ja nüüd-se peale ei avalde seal USA ähvard-dav jõud enam mingit mõju kom-munistlikele agressoritele. Nixon ot-sustas teha Aasiast teatava kontses-siooni, et jääda veel edasi lääne-maailma juhiks. Kui selline on olu-kord, siis Washingtoni "tuvid" on teepoolast loonud maailmapoliitikas frankensteinliku monstri, mis on kommuniste meile kõhvidele, ütleb Bidault.

Lõuna-Vietnami saatuse küsimuses hakkab ameerika avalik arvamus te-gema järjest enam kontsessioone. Praegu kõneldakse küll veel Lõuna-Vietnami toetamisest, mida lubatak-se jatkata ka siis, kui USA sõjaväed on välja toodud. Nii tahab Nixon välisabi korras saada 585 miljonit Lõuna-Vietnamile majanduslikuks toetuseks ja üleshitamiseks. Penta-gon omakorda on käsinud 1,3 biljo-ni sõjalist abi Lõuna-Vietnami ja Laose varustamiseks relvadega.

Paljud juhtivad poliitikud, nii Fulbright, end. saadik A. Harri-man jt. nõuavad Lõuna-Vietnami presidendit Thieu kõrvaldamist, kui-gi ta tuli võimule valimiste korras. "Tuvidesi" poliitikuud usu-vad, et Thieu on kommunistidele punaseks rüütuks ja mõni libe-raalsem poliitik võiks seel kommunistidega paremini kokku lep-pida.

Briti teadlane P. J. Honey, kes põhjalikult tunneb Vietnami olu-korda, on usutlenud paljusid nime-kaid isikuid Hanois, samuti kom-munistidega kokku lep-pida.

LILLEFOND
Besti Kultuuri Kõondise Lillefondi on annetanud Siiri Kandre. Ksabi Hielo mälestuseks ja Vakter Tauli, Ella Kirsipuu ja Nora Björngaard Hella Rajasare mälestuseks.

munistide leerist arajooksund kõr-gemaid sõjaväelasi: Ta kirjutab, et kommunistid tulevad ka lõunas võim-le iga juhul, kas siis sõjaliselt või nn koalitsioonivalituse kaudu.

— Kõige asjalikum kalkulasiooni järele, kirjutab Honey, tapetakse verepulmas pärast kommunistide võimuletulekut ümmarguselt miljon inimesi. Võibolla teist niipalju peab oma "sõja" lunastama tasuta orjatöö-ga sunniviisiga. Kuna kommunistide kava järele pärast võimule-tulekut Lõuna-Vietnamist aetakse välismaalased välja ja suletakse piirid hermeetiliselt, siis välismaailm vaevalt kunagi kuuleb midagi seal toimuvast verepulmast.

Aasia riikidest on mitmed pärast Nixon'i Pekingi-reisi oma poliitikat hakanud ümber kujundama. Filipiinid olid tugev anti-kommunist-liku hoiakuga. Nüüd saatis presi-dent Marcos oma naise Imelda Marcos on tuntud Filipiinide poli-itik. Filipiinide senaator Laurel sõitis samal ajal abikaasaga Pe-kingi suhteid looma.

Jaapan püüab luua Washington-Peking "tejelae" vastukaalu soojema te suhete loomise alusel Moskva-ga. Näit. tunnustas Jaapan Asja Hiina ja Vene tüliõuna — N. Vene mõju al-olevat Mongoolia vabariiki. Samal ajal Jaapan peab läbirääkimisi loo-dusvarade ekspluaterimiseks Sibe-ria. Jaapan koos N. Vene-ga on ha-kanud survet avaldama, et merekiu-sesd Vaikse ookeani ja India ookea-ni vahel internatsionaalseritaks. Pärast Nixon'i külasõitu Pekingi ei ole selleks Indoneesia, Malaisia jt. riik-ide poold enam tugevat vastuseisu. Jaapanile on need väinad olulisel õlivoeks Lõhhi-Idast. N. Venele aga strateegilisel põhjustel.

VOX

EK läbikäik 1,3 miljonit

Eesti Komitee asjajallut ASE-mike Kogu oma uues koosseisus tuleb kokku aastakooleks laupäeval 22. aprillil kl. 14.00 Eesti Komitee oma ruumides järgmise päevakorraga: Koolekoole avamine ja rakendamine. Aruanded. Tege-vuskava. Liikmemaksu määrami-ne. Eelarve. Valimised. Kohal al-gatutud küsimused Pärast ASE-mike Kogu koolekut toimub koos-viimine kohivilas Komitee kauguaegse laekuri Rudolf Moor-ma 80. sünnipäeva tähistamiseks.

Eesti Komitee viimasel juhatusel koolekoole ette kevadpühi võeti vastu Komitee 1971.a. rahaline aru-anne, millest nähtus, et Komitee ra-halised läbikäigud möödunud aastal olid 1 miljon 278.146 krooni. Sellest summast oli Komitee büroo müüki-käik 187.529 krooni, näidates ülejääk 2.770 krooni, arhivivõrdist ja õpetajate palkade läbikäik 1.007.866 krooni. Koolede Toetuskapitali läbikäik 78.076 krooni, näidates Toetuskapita-li seis aastal lõpul 19.118 krooni ja Naissektiooni läbikäik 4.674 krooni, näidates puudujääki 3.515 krooni.

Edasi määras juhatus järgmisi toetusi: Göteborgi eesti noorte eesti keele ja eesti ajaloo kursuste õppe-materjalide muutmiseks 500 krooni, Eesti Teadusliku Seltsile 200 krooni ja Üliõhikute Eesti Täien-duskoolele 600 krooni.

Kuna Komitee Asenike Kogu va-limiste suhtes proteste ei olnud esi-tatud, siis kinniti juhatus valimis-tulemused vastavalt valimiskomis-joni hääletulemusele: protokollile.

Kohalik elu

BORAS

Tänuavaldus
Südamlik tänu kõigile organisatsio-onidele, armastele sugulastele ja sõpradele, kes mind minu 75-aasta sünnipäeval meele pidasid õnnitlus-te, kingituste ja lilledega.

TIIDO ELM

● New Yorgis tähistas 60-ndat sünnipäeva Aleksander Allikas, vima-se vasa veteran. New Yorgis töö-tab ta tähtselt alal, oles agariat-legev eesti organisatsioonides.

USA kaitseminister: Meie riigikaitse praegu küllaldane

WASHINGTON — Ühendriikide kaitseminister Melvin Laird märkis ajakirjale U.S. News & World Report antud jutuaamisel, et Ühend-riigid ei võta tarvitusele kõiki võimalikke vahendeid oma riigikaitse tugevdamiseks. Ministri arvates on Ühendriikide riigikaitse praegu küllaldane, kuid alates 1975. aastast võivad tekkida suuremad lõngad, millele elimineerimisele tuleb mõelda juba praegu. N. Liit teeb praegu suurimaid pingutusi relvastuse alal 1980. aastate alguseks Ühend-riikidest ette jõudmiseks ja kui ameeriklast sellega ei arvesta, siis võid nad satuda suurtesse raskustesse.

Minister Laird nendib, et Ühend-riikide Kongress ei anna küllaldaselt raha uurimistööks ja mooduste rel-vade väljaarendamiseks, millega ameeriklased säilitaksid relvastuse alal oma tehnilise üleoleku venelas-te üle.

Kui riigikaitse, et venelased liik-videerivad oma relvastust, siis on siin tegemist ainult vananenud tüüpi relvadega ja laevadega, mil-lede asemel rakendatakse kiikiu-moodsamad ja suurema hävitus-võimega relvad.

N. Liit on teinud tohutuid pingu-tusi oma sõjalaevastiku ülesehitami-sel ning on saavutanud silmatorka-vaid tulemusi. Ameeriklaste käsu-tuses on praegu 41 Polaris-Posidon tüüpi rakettidega varustatud allvee-laeva, kuid järgmise aasta lõpul on venelased sellist tüüpi laevade ehi-tamisel ameeriklastest möödunud.

Mis puutub maapinnalt välja tulis-tavatesse raketidesse, siis on ve-nelaste käsutuses juba 1500 kaugra-ketti, kuna Ühendriikidel on neid ainult 1534.

Ühendriikide strateegiline lennu-vägi on praegu N. Liidu strateegi-lisest lennuväest suurem, kuid kui ameeriklased panevad käed rüppe ja muutuvad relvastuse suhtes ükskõik-seks, siis võivad nad juba lähemas tulevikus kaotada oma ülekaalu se-da eriti tehnilises osas.

Kuigi Ühendriikide ja N. Liidu vahel toimuvad praegu läbirääki-mised relvastuse vähendamiseks ja piiramiseks, on minister Laird ar-vamusel, et Ühendriigid ei tohi ku-nagi unustada oma riigikaitset ja rajada seda teiste riikide armule.

Laird nendib, et Euroopa riigid on hakanud viimasel ajal senisest rohk-em rõhku panema relvastusele ning on suurendanud väljamakuid uute-le relvadele ja sõjaväele. Eriti suuri edusamme on teinud siin Lääne-Sak-samaa, kes suurendas oma riigikait-ses eelarvet käesoleval aastal 13 prot-

USA kaitseminister Melvin Laird.

senti. Puudutades Vahemere problee-me, märkis minister, et Vahemeri on võitnud N. Liidu strateegiliste plaanide koostamisel üha suurema tähtsuse. Venelased laiendavad oma mereväe baaside võrku Vahemere ääres ning nende laevastik seal on kasvavalt pidevalt.

Samuti suurendavad venelased oma laevastikku India ookeanis, mis on kujunenud uueks tulipunktiiks maailma sõjalisstrateegilisel kaardil.

Metsakodu kalamehed

METSAKODU (EPL) — Metsa-kodu Häbeahven — rändauhind parimale jäägaugus: "Sikutajale" — vältis teistkordselt nore kalaport-lane Peeter Nurmik Falköpingist, kes näitas et mulleone võit ei ol-nud mitte juhuslik.

Tore ilm oli kala- ja talispordi-päeval meelitanud üle kolmeküm-ne eestlase. Nendest võistlesid küm-me, ülejäänud sportisid jalutasid või võt-sid päikest.

Kuna baromeetrit varahommikul hakkas langema, siis võtsid ahvenad ainult võistluse alul ja ainult väike-se. Vilunud kalasportlaste arvates on suuremad ahvenad tänava üba-ni varakuti kudemasa: püüdis ahve-nad on marjast tühjaid, ainult niis-ka võib veel isast ahvenate juures kohta, seali mitte alati.

Ühise sõjalauna ääres tervitas ka-lastusringi esimees kohalviibinid ja avaldas lootust, et see arvukas asa-võit Metsakodu 1972.a. hooaja ava-õritusest jatkub terve aasta. "Taaga-si loodusest" on saamas uueks "tuit-lauseks, ka noorte juures ja selleks on Metsakodu ülimalt sobiv.

Võistlus ise oli põnev: kord juhtis Peeter. kord I. Kajandi, kuni võit-luse lõppu paugus võitis Peeter ühe kalaga.

Teine pinnas võitlust käis Bauman-nide perekonnas, kus tragi "tutt" Baumann kogu aega isale andi sil-mad ette. Alles viimise lõppu-kul noor kalamees juua tüdinema hak-kas, "päästis" papp Bauman pere-konna au.

Tulemused: 1) Peeter Nurmik, Fal-köping (9 ahvenat), 2) Ilmar Kajandi, Falköping (8 ahvenat), 3) Iuri Bauman, Göteborg (5 ahvenat), 4) Kristjan Baumann Göteborg (3 ahvenat), 5) Paul Elber, Mullsjö (2 ahvenat).

I.L. FALKÖPING

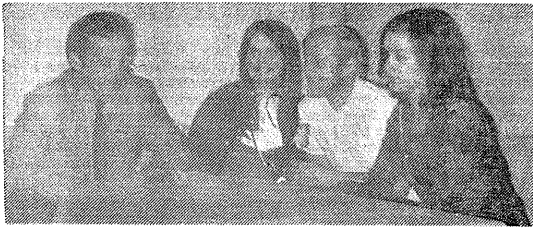
Ärahüppajad HANOIST

Kaks ärahüppajat Põhja-Vietna-mist esinesid Stockholmis Grand Hotellis pressikonverentsiga, tu-tvustades oma vaateid Hanoi kom-munistliku režiimi suhtes. Mõle-mad on samas režiimis omanud tähtsaid positsioone.

Üks ärahüppajast oli Xuan Vu, kirjanik ja vietikongi ning Põhja-Vietnami ajakirjanik, teine luuleta-ja, helilooja ning Vietnami kommu-nistliku partei liige 1950-ndast aast-st peale Phan The. Möödunud sü-gisel põgenesid nad Lõuna-Vietna-mi ja said asüüli. Phan The, kes keaks aastakümne" on olnud kom-munist ja olnud juhtivalt tegev viet-kongi radiojaamas, seletas, et ta hüppas ära, kuna viimastel aastatel kadus võimalus kõnelda ja kirjutaa-tõde. Xuan Vu saadeti Hanoist ülesannetega Lõuna-Vietnami, kus ta aga koges, et elu seal oli sootuks teistsugune, kui põhjavietnami prop-aganda seda kujutas.

Pressikonverentsil esines ka Lõu-na-Vietnami rep-riitriminister, kes väitis, et 194 000 sõdurit kom-munistlikult poolelt on deserteerunud Saigoni poole. Rootsi vietikongi-sõb-rad demonstreerisid pressikonve-rentsi ajal Grand Hotelli ees Lõuna-Vietnami vastu.

Eesti üliõpilaskond LUNDIS 25-aastane

EÜL — i Juubelitoomikond. Vasakult paremale: ekon. stud. Mart Nömm, fil. stud. Sirje Keern, fil. mag. Anders Keern ja fil. stud. Beva Merike Kangro. (Foto M. Nömm)

LUND (EPL) — Aprilli kuul mõeldub 25 aastat Eesti Üliõpilaskonnale LUNDIS (EÜL) asutamist. EÜL-i tegevus selle veerandaajandi kestel on olnud kahtlemata käigus ja ta on suutnud koondada oma ümber osa Lundi ülikoolis õppivatest eesti üliõpilastest. EÜL on kujunenud võimsa eesti noorte harilaste rahvuslikuks kodus ja ta on olnud koostöös nii teiste eesti üliõpilaskondadega Rootsis kui ka Lundi eesti organisatsioonidega. Juubelit tähistatakse 29. aprillist kuni 1. maini mitmenäpärse pidustusega.

22. aprillil 1947 peeti Lundi rühma eesti üliõpilaste poolt koosolekut, kus otsustati asutada Eesti Üliõpilaskond LUNDIS. Selle eesmärgiks on koondada oma ümber eesti rahvuslik ja demokraatlikus vaimus Lõuna-Rootsis asuvad eesti üliõpilased, arendada nende kultuurilist tegevust ja kaista nende huvideid Lundi ülikooli juures. Selle toetamiseks korraldatakse mitmesuguseid ettekan- deid, välisühendusi ja omavahelisi koosviibimisi. Asutajateks olid Villem Linnaks (praegu Kanadas), Ilmar Merits (USA-s) Romet Peterhoff, Eha Ots-Pöhl, Kalju Rämmlal, Heine Vadi ja Ivar Grünthal. EÜL tegutses peakoosoleku poolt vastu- võetud põhikirja alusel, mis tunnustas Lundi ülikooli Akadeemilise Ühingu poolt 1953.

Möödunud veerandaajandi jooksul on EÜL-i tegevus olnud vaheldu- kas ja mitmenäpärane, tõusude ning mõõnade. Iga uue õppeaasta algul on sügisel korraldatud külalisõh- tuid ülikooli tühjale uutele eesti üliõpilastele, et need tutvuksid oma rahvuskaaslastega ja ühineksid eesti üliõpilaskonnaga. Peale kooskäimise- ühtlasi ja omavahelisi koosviibimise- tui on EÜL korraldanud rea suvepäe- vi mitmenäpärse sisuga, kus käsitat- peamiselt eestilainelisi küsimusi. Iga neljandal aastal täidab EÜL jär- jekorras Eesti Üliõpilaskonna Rootsis (EUR) ülesandeid, mille raamides toimis 1971 viimane suvepäev. Käes- oleval aastal on EUR juhtimine Üp- sala Eesti Üliõpilaskonna käes.

EÜL on sõpruslepingus soomlaste

Viipurilainen Osakuntaga alates a. 1961, mille raames on toimunud vast- tastikkusel külaskäike Helsingi- Lundi vahel. Lundi eesti organi- satsioonidega on EÜL olnud sõbrali- kus vahekorras ja koostöös. Eriti on arendatud koostööd Eesti Teadusliku Seltsi Lõuna-Rootsi oskonnaga, ol- dud algaastatel koostöös Eesti Demo- kraatliku Klubi'ga ja aidatud nüüd kaasa Veebruarikomitee tegevusele. 1955.a. korraldati ühine ball Eesti Korporatsioonide Liidu Lõuna-Root- si Koondisega ja on tähistatud EÜL-i 10, 15, ja 20. aastate juubeli- päevi pidulike kooskäimistega. — EÜL-i liikmeks saanud tasujate liikme- te kõrgeisiks oli 1965/66 159 liikme- ga. Praegu on liikmete 60 üliõpil- last.

25.a. juubelipidustuse teostamiseks on EÜL valinud erilise Juubelitoomi- konna, kuhu kuuluvad ekon. stud. Mart Nömm, fil. stud. Beva-Merike Kangro ja fil. mag. Andres Keern. 29. aprillil algab pidustus peale lõu- nat aktusega. Juubelikõne peab asu- taja liige dr. Kalju Rämmlal, kuna kontsert-osas esineb klaverikunstnik Toomas Tuulse, Stockholmist ja Korp! Filiae Patriae laulurühm viil- Linda Kauri juhatusel. Sama päeva õhtul on juubelibal Villi Hagas, Björkström ja 30. aprillil näidatakse külalistele Lundi ülikooli linna van- tamisvõimeid, mis lõpeb ühise koosviibimistega ja mai vastuvõetuga. 1. mail teetub väljasõit Kopenhaa- geni.

O.V.

Hoiatav hääl: Rootsi riigi- KAITSE KÄIB ALLAMÄGE

MAIMO (EPL) — Neil päevil avaldas Lõuna-Rootsi mõjukamaid päevalehti "Sydsvenska Dagbladet" sit- mapäista 6-e veebruaril artikli sama lehe endise peatoimetaja, major Christer Wahlgrēni sulest pealkirja all "Riigikaitse, TV ja poliitilise vastus". Selles juhikates veerkordist tähelepanu maad tabavatele välisko- tadele seoses võimul oleva sotsialistliku valituse ettepanekuga Riigipäeval kaitsekuude tugevaks vähendamiseks. Osa vastutusest selles langeb ka vastasrinna erakondadele, kes on vähe teinud selgitustööd efektiivse maakaitse vajaduseks.

Kaitse kuude tugev vähendamine pikemas perspektiivis, nagu see ette- nähtud ettepanekuga Riigipäeval, täi- dab kaitse pooldajaid tõsiselt rahutusi ja ebakindla tundege tuleviku ees. Järjest langev rahaväärtus tekitab katastroofilisi konsekvante riigikait- se ni kvaliteedis kui kvantiteedis. Nii valitsus kui ka kaitsekuude uu- rimise komisjon sünnitavad sellega ohte, millele ulatust raske ettenäha.

Kuidas oleme siis jõudnud niikau- gele? Alles mõni aasta tagasi jõud- sid kõik demokraatlikul alusel seis- vade erakondade kokkuleppele, et al- lehoolda tugevat maakaitset. Nüüd aga ollakse poliitiliselt selles vastu- tud kandjate poolt valmis loobuma suuremalt osast meie väliseis kaitse- sest vastamata kindlustele, et meie liiduvaba poliitika toetuseks vajame tugevat maa kaitset. Kas maa ma- janduslik olukord on sellevõrra halb,

et see on hädavajalik?

Kaitsekuude eelarve on viimas- tel aastatel jäänud võrreldes muu- de riigi väljaminekutega protsent- uaalselt ühe väiksemaks. 1958/59 eelarve aastal moodustasid kaitse- kuude riigi eelarvest 4,8 prots, aga 10 aastat hiljem ainult 3,7 prots. Etteviidetud avaliku arvamise uu- rimused näitavad, et rahva enamus ei ole pealesundunud meie kaitse- jõude sarnast suurt kärpimist.

Kaitsekuude uurimise komisjon näitab vähenenud poliitilisele pingele Euroopas. Aga niikaua, kui 5 mil- jonit sõdurit seisavad teisel pool Lää- nemerit ühe ühe vastas, ei või meie endid unustada mingi kinduse tunde- gea. Kui aga peaks siiski olema poliitiliselt võimalik desarmeerida meie riigikaitset, siis oleme see suu- relt osalt valijate puudulikkust infor- matsioonist.

Ei poliitikut ega avalik arvamine ei ole meil küllaldaselt rakendanud aaskaitse vajaduse selgitamiseks. TV on just vastupidiselt aasta-as- talt võtnud selles negatiivsema hoi- aku. Küll on sellele reportaažis kor- duvalt esiletõdetud noorsõdurite mit- mesuguseid rahulolematusi.

Pikas perspektiivis kujundab sarnane hoiak meie mõjukama massimeediumi juures valeorien- tatsiooni, kas meil üldse ongi tar- vis maakaitset? Ise pistikse vähe- mused propaganda kaitseväe kohus- tuse vastu on selle muude nega- tiivsete omadustega saanud liiga suurt ruumi püüvaidust osas ja muus TV programmis.

Ei aita see, kui Olof Palme mõni- kord kõneleb tugevast kaitsevajadus- test, nagu 1970.a. ametlikus ajakirjas "Armee uudised". Ühes artiklis kir- jutab ta seal: "Ei aita sellest, kui meie deklarime oma erapooletust sõjariistade konflikte puhtelt teiste riikide vahel. Meie peame looma usu meie maakaitse ja võime, et takis- tada teisi, kasutada meie maad oma sõjapüüdmiseks. Neutraliteediga ole- me võtnud enesetele kohustuse, et sõ- ja korral tagasiõrjuda igasugust Riikisid territooriumi puutumatuse riikumist üheksuuba, kust poist see ka ei tuleks. Seetõttu vajab meie välispoliitika tugevat maakaitset."

Nii väljendas peaminister seda ametlikus sõjaväe häälkandjas väi- hem kui 2 aastat tagasi. See peaks olema ometi kohustav.

Kaitseminister Sven Andersson haamerdab sama ajakirja numbris lõkkulast "Vabadus on alati väärt, et seda kaitsta". Kuidas ta aga nüüdsele kaitsekuude vähendamise järele ja vähendamise võimalust, et kaista seda vabadust, kui ole- me sattunud kriitilisele olukorrale, teostab oma töötust, on raske aru- saada.

Välisminister Wickman ütles alles hiljuti samuti: "Riigikaitse peab ole- ma sarnane jõud, et see jätkab meie neutraliteeti tahtest ja võimest kaitse- ta meie piire, usutava mulje."

Vaatamata selle, et kaitsekuude eelarves on just need viimased kil- jonid, mis lähedav puht kaitse ot- suterbeks kui kindlad kulud, nagu pal- gad, noorsõdurite mitmesugused rah- dad, kasarmute korraohid, toidukul- lud, mündrid ja muu, mis vajalik meie kaitse kliimas, mshaarvata, ta- hab valitsus just seal summasid kär- pida. Kas see on valitsuspartei vana traditsioon sõjaväevastast ajajär- gust, et selle ettepaneku kaitseku- ludeks on alati kõige madalamad, kui võrrelda teiste demokraatlikul alusel seisvate parteidega?

Oleks loomulik arvata, et opositsi- oon, milline alati on olnud kaitseku- lude summade nõutamisel kõrgemal, selgitaks jamaargumenteeriks kogu ra- hale ning esmajoones oma valijatele efektiivse kaitse vajadust. Aga ometi ei ole see nii. Väljaarvatud ehk mõnemi erand. Suurim osa poliitilisi ettepaneid sisaldavad muud küsimu- si. Rääkida maa kaitsest hetkel kui just ei ole simepiiril mõnda akutu- sest kriisi, paistab olevat ebapopulaar- ne. Seetõttu avalikkuse vähene huvi ja teadmiste puudumine kaitse- probleemidest on faktumiks, milles mitte väike osa vastutusest langeb kolmele kodanilisele parteile. Neil on põhjust järele mõelda, et riigikaitse mõte tuleb hoida alati elavana.

Lühem kaitseväe kohustuse aeg, vähendatud kaadrid, vähenen lae- vastik, mille asendamine ja uuenda- mine jätaks enarusse ja kokku- tõmmatud lennuga ei tugevda us- ku meie tahtesse ja võimesse maa kaitseks. Et kõigele otsa on veel käimas distipliini desarmeerimine, ei ole raske konstateerida välismaa vaatlejatel.

O.V.

Rosalie Hielo mälestuseks

Stockholmis suri 19. märtsil tuntud naistegelane Rosalie Hielo.

Igapäevase elu askestuse ja mu- rede keskel peatume mõitlikult kui üks sõber lahku meie seast.

Olen püüdnud R. Hielogale kokku nii mitmel olukäinaku — koos töö- tanud, jälle lahkunud, kumbki oma rada käies.

Kodumaa naiskongresside ajal nä- gin R. Hielt otsemakordelt. Ta esi- tas Võru naiseltsi. Rahuliku tasase häälega, pikki silvaks kaju, tol ajal kandis ta näpitsipille.

R. Hielo loov veim avaldus prak- tiiliselt töös. Tema algatusel sai Võru naiseltsi juurde loodud naiskuse- kool ja mis veelgi raskem — kooli- sai antud tugev majanduslik alus.

R. Hielo kirjutas oma "Mälestusi Võrust" tööst kooli loomisest ja tööst Võru lastekaitse ühingu:

"Kõikide nende organisatsioonide siht oli aidata omi noort riiki üles- ehitamise töös, seda tehti suure ar- vastusega, kulutades aega ja jõudu, ei soovitud mingit tasu selle eest. Tasuks oli rahuldustunne et midagi on tehtud eesti rahva ja riigi kas- kaks."

Majandus v'elst aitas R. Hielt oma kavade läbiviimisel ja ühtlasi atalaine ja elav huvi ühiskondliku töö vastu.

Astaid töötasime koos E.K. nais- seksioonis — kõige raskemad esimesed aastad paguluses — mitmesuguse kursuste korraldamise alal ja pä- rastpoolle pakkide saatmise alal kaas- maalastele Saksa maal.

Pensionile minelul suundusid R. Hielo ühiskondlikud huvid sama- ealistele kaasmaalaste organiseerimise- le ja nii tekis algul Stockholmis, pärast ka hiljem Rootsis eesti pen- sionäre ühingu. R. Hielo algus- tuse. Ta oli pidevalt Stockholmis ühingu juhatajaks.

Elu raskused ei murdnud R. Hielo. Tema reserveeritud olek ei lask- nud igakord aimata kuivõrd sügav ta oli kiindumas, mitte ainult oma lähema pere suhtes vaid ka oma

Rosalie Hielo

sõprade suhtes, kellega teda sidus aastakümnetesse ulatuv soe ja vast- tastikkune arusaamine sõpruse väär- tusest ja kohustusel üksteise vastu.

Rosalie Hielo läks meilt ära nii nagu ta seda soovis — keset tege- vust ja ületas igaviku piiri vaikselt rahuloleva ilmeaga — ta oli oma üles- andad täitnud — oma pere, kodu- maa ja kaasiinimeste vastu.

VERA POSKA GRÜNTAL

HUUMOR

Õpetaja kirjutas Mary koolipäe- varasmatuses: "Mary — muudu hea õpilane — on kohutav lobeisja."

Mary toob õpetajale päeviku taga- si, milles las vastus: "Kui te kuu- lekste vaid Mary ema!"

*

Väene kuulsustele noormees saatis A. Dumas'e mõned lehed oma näi- dendil käiskirjari, paludes kuulast prantsuse kirjaniku hakata tema kasnautoriks. Algu oli Dumas ülla- tusest keeletu, haaras aga siis sule ja kirjutas: "Mu härra, kuidas te julgete teha ettepaneku hõbuse ja eesti ühterakendamiseks?" — "Kui- das te julgete, mu härra nimetada mind hõbuseks?" vastas noor autor.

"Saate muile oma näidendid, mu noor sõber!" teatas Dumas talle järg- misest postiga.

*

Abielumee kohtunikule: — Ma palun abielu lahutada. Va- nasti, kui tulin töölt koju, tervitas haikumiseks mind koer, naine aga liibus mu ku'ge. Nüüd on olukord vastupidine.

■ Frankfurdi loomaalas suri maail- ma vanim karu Furba. Lahkunu oli 35-aastane, mis on karude kohta eba- tavaliselt kõrge vanus.

■ Kirjastus "Bantam Books" on kuulul selle poolest, et ta kirjastab päevas sama palju kui teised kirjas- tused kuus. Järgmisel nädalal ilmub "Bantam Books" kirjastusel raamat president Nixon'i asjase Hiina- raami üle.

■ Singapori saarekiril on kuuluta- nud vakantsse riikliku timuka ko- ha. Avalikes kuulutustes öeldakse, et kandideerija "peaks olema endine vangisametnik, kellet on kogemusi hukkamiste alal."

Sünnipäevi

Tartus tähistas hiljuti oma 85-ndat sünnipäeva iseseisvuse ajal tuntud eesti keele õpikute autor ja kaua- aegne õpetaja Tartu koolides Priidu (end. Friedrich) Pusepp.

● Kopenhaagenit külastas Euroo- pa-reisil Leida Anuskovitz tüürega New Jersey, USA-st.

■ Los Angelesi kõrgem kohus mää- ras Bimbole 22.000 kr. vauraha. Bim- bo o' ühe teiruse tantsiv elevant ja ta oli viga saanud autoõnnetusel. Veoautole, millel Bimbot sõidutati, oli sisse sõitnud teine veoauto ja Bimbo sai terve rea kergemaid vi- gastusi, mis küll kuidagi ta elu ei hädahustanud, kuid siiski lõpetasid ta artisti karjääri.

■ Maltas seatakse seal kehtiv ing- lise rahasüsteem ümber alates käes- oleva aasta 16. maist. Üks nael ei sis-alda enam shillingeid ja pence, vaid iga nael on 100 senti. Samuti kõrvaldatakse rahadelt kuninganna Elizabethi pilt. Samasugune rahare- form on juba teostatud Briti Hindu- ras, Trinidadis, Tobagos, Gambias, Guernseys ja Rodeesias. Maltas on oma väärang, Malta nael, käibel pa- ralleelselt inglise rahaga. Malta nael- nad on aga ainult sissemine makse- vahend, kuna seda välja ei tohi viia ja enne väljasõitu peab Malta raha vahetama inglise rahaks. Väljaspool ei vahetata nimelt Malta naela. Üe- minek desimalisustele on tingi- tud semasugusest üleminekust Ing- lismaal, mis teostus juba kaks aastat tagasi.

Leinateateid

New Yorgis suri 18. märtsil Edu- ard Avastu, sünd. 25. aprillil 1913 Tallinnas.

New Jerseys, USA-s suri 11. märtsil Fedja Lillemägi, sünd. 8. märtsil 1896 Kuusalus.

Rakveres Eestis, suri 16. veebruaril Kristjan Saun, sünd. 10. juulil 1922 New-Jacguis.

New Yorgis suri Konstantin Elia.

Punamälestusmärkide uputus TÄNAPÄEVA TALLINNAS

(VE) — Eesti Vabariigi pealinna Tallinn oli aastatel enne II maailmasõda ausammaste ja monumentide poolt vähe märgitud. Võib vist isegi väita, et üheski teises Euroopa pealinnas ei olnud neid nii kasinalt kui meie omas. Jättes arvestusest välja surnuaedadel asuvad nimekate tegelaste mälestussambad oli neid linnas ainult kolm — kõigile tallinlastele tuntud ja "Russalkaks" nimetatud inglil kuju kõrgel alusel Kadrioru rannas, Vabadussõjas langenud õppursõdurite mälestussammas Realgümnaasiumi hoone juures ja Estonia teatrimaja (turu-poolse) küljel asuv mälestusmärk 1905. a. veresauna ohvritele. Oma ümmarguse kuju tõttu hakkas rahvas viimast nimetama "Juusturattaks". Kui nendele lisada veel Vabariigi algastalil Vabadusväljaku (siis Peetri platsi) keskel seisnud Peeter I kuju, mis aga peatselt maha võeti, saame üldarvaks neli.

Teine nõukogude okupatsioon tõi sellesse olukorda suure muudatuse. Alates 1950. aastast asustati, kui linnaelanike käte tööga olid kaotatud suuremad sõja purustuse jäljed, hakkas Tallinna linnapilti kerkima igasuguseid mälestussambaid ja — märke, küll igasuguste suuremate ja väiksemate kommunistlike "pühakute" ja tegelaste, küll igasuguste sündmuste mälestuseks. Hea ülevaate nendest annavad viimastel aastakümnetel ilmunud arvukad pilditeosed ja turisimiramatud Tallinna kohta, jutustades "ridade vahelt" ka seda, kui palju materjali aega, tööjõudu ja kunstilike annet on raisatud kõigile nendele.

OBIGATOORNE LENIN

Üheski suuremas nõukogude linnas ei tohi puududa Lenini mälestussammas.

20 aastat tagasi seisis tema kõrval samaväärse ka Stalini kuju. Need püstitatoomulikulik esimestena ka Tallinnas. Lenini mälestussammas asub Estonia puistele, mis nüüd kannab ka Lenini puistee nime. Kõigile, kes saabusid Tallinna raudteega, vaatas Balti jaamast väljude esimese "tervitajana" vastu jaamaeisel väljakul Stalini täises pikkuses kuju. Kui Hrushitšovi võimupäevil algas destaliniseerimise kampaania, kadus ka "Isake" Tallinna inimeste eest. Ning "Tornide väljak" mis vahepeal oli ristitud Stalingradi võitajaks sai tagasi oma vana nime. Samuti kõik teised Stalini nime kandnud kohad ning tänavad.

Tornide väljakut "ehib" Kalinini mälestussammas. Ees "vanapapi" kuju pikas palitus, vanamoodsates laimede püstike ja kaubaga käes mõjub eriti koomilisena. Tallinlastele on külmade ilmade või saju puhul armastatud naljaks küsida: "ei tea millal ta mütsi pähe paneb?" Ning Harjumaa veeurilt vaatab alla Vabadusväljakule (nüüd Vöiduväljak) Eesti rahva suurima reeturi Viktor Kingisepa kuju. Selle lähedal, mäelamul asub ka 21. juuni 1940. a. "Tõttava rahva revolutsiooni" tähistav mälestuskivi.

Kõik need täissuuruses idealiseeritud kujund teatrukaasides poosides, Üks käsi välja sirutatud, ja seisma pandud kõrgetele ning inetutele neljakandilistele alustele, on maletatud ja tüüpilised nõukogude kunsti produktid, ning täielikud võõrkehad vanas Tallinnas.

Väiksemaid "vendi" eesti punaste hulgas on astatud ainult büstidega. Neid leiame neli: Joh. Lauristini oma Toompeal lossipargis, Hans Põrgelmani oma Lenini puistee juures asuvas uues pargis, Jaan Anveldi oma Gonsiori (nüüd Lomonosovi) tänaval äärsel haljasalal ja Joh. Vares-Barbaruse oma Kadrioru lossi taga Administratiivhoone esisel väljakul.

Teise kategooria moodustavad mitmesuguste tüeliste ja väljamõeldud sündmustele pühendatud mälestussmärgid.

"VABASTAJATE" (OKUPEERIJATE) MONUMENT

Tõnismäe lähedal asuv väike haljasala millele nüüd on antud "Vabastajate väljak" kõlav nimetus. Sinna on maetud Tallinna vallutamisel langenud punasõdureid ning nende mälestuseks püstitatud "Vabastajate" monument, mille ees põleb igavene tuli.

Monument kujutab endast suurt paekivist "kasti", mille ees seisab võigas tüüplise venelase näoga punarmeele ase kuju, sümboliseerides meile seda brutaalset võimu ja vägivalda, mis praegu valitseb Eestis.

Mitte kaugel sealt, Toompargis Vaksali (nüüd Gagarini) puistee ää-

de on püstitatud mälestussammas põlvitava mehekujuga Eestimaa ametiühingute I kongressi delegaatidele. Nimetatud kongress toimus Tallinnas 1919. a. augustis ja sellest olevat nõukogude eesti ajaloo versiooni kohaselt ligi 40.000 (!) organiseeritud töölisi esindanud 417 delegaati, kellest 379 pooldanud kommunist!

Vabariigi-egne mälestusmärk 1905. a. ohvritele Estonia teatrimaja taga on asendatud uue ja suuremaga. Selleks on monument, millele on istuv mees ning seisev naisekuju, viimane "hiterliiku" tervituse muljet jätva ülestõstetud käega.

OBELISK MAARJAMÄEL

Ka Tallinna südalinnast eemal leiame mitmeid kummalisi monumente. Tallinnast Piritalle viivara-näärise tee ääres jääb Maarjamägi, kus valendab silvaks obeliskikujuline Saaremaa dolomiidist tehtud nn. Jäärätki mälestussammas. Jäärätki on hakatud nimetama Tallinna sadamas seisnud Balti laevastiku laevade teekonda koos eesti kommunistide ja punakaartlastega läbi raske jaolude Kroonlinna. Lahkumise toimus pärast seda kui Saksa okupatsiooniväed olid okupeerinud Tallinna 25. veebruaril 1918.

Maarjamäel asub ka mälestussammas miiniristlejate "Avtroil" ja "Spartak" meremeestele.

Nimetatud laevad teatavasti püüti kinni Tallinna lahes Briti eskaadri poolt ja kingiti noorele Eesti Vabariigile.

Uute nimele "Lennok" ja "Vambola" al moodustasid nad väikesi Eesti sõjalaevastiku tuumiku ning müüdi 1933. aastal juba pooleldi vanarauana 40 tuhande kuld dollari eest Perule.

Koos laevadega langes vangi ka ligemale 200 vene meremeest, kes paigutati vangilaagrisse Naissaarel, kus neid olevat näijutatud ja püüdnud ning 36 madrust koguni tapetud. Nende "põrmud" maeti tsere-mooniate saatel ümber Maarjamäele I punase okupatsiooni ajal. Kui sakslaste ajal haudu avati, leiti kiristusest ainult puulaaste ja muud prahki. Kõik oli seega puhtal kujul kommunistlik bluff ja propagandalavastus.

JEVGENI NIKONOV

Meremeeste "ühishaua" kõrvale on maetud (?) veel keegi nõukogude "kangelane", Balti sõjalaevastiku madrus Jevgeni Nikonov. Viimane olevat augustis 1941 Tallinnal al langenud vangi sakslaste kätte, kes teda pärast piinamist puu külge kinnisoot-tult elusalt põletanud! Seda müüti teost, millelauliseiga said hakkama ainult punased komissarid ja hävitus-

pataljonid, tutvustab nõukogude propaganda õige mitmes raamatus.

Kuid vähe sellest. "Kangelasele" püstitati 1960. aastal Kadrioru mereranda veel suur mälestussammas. Kadriorus jalutajaid häirib veel ringtee lähedasel kallakul asuv mälestussammas kolmele eesti punakaartlasele, kes langesid detsembris 1917 Virumaa Püssi mõisa ülevõtmisel eestlaste poolt.

NELI EESTI MEEST

Kõigi nende punaste monumentide ja sammaste kõrval on punased peremehed lubanud püstitada ainult neli mälestusmärki neljale eesti suurmehele — kahele kirjanikule ja kahele kunstnikule. Kadriorus Luigetiigi ääres istub Kunstipärasel alusel lauluista Kreutzwaldi kuju ning lossi läheduses on tuntud skulptori Amandus Adamsoni mälestussammas.

Tulles tagasi kesklinna laiemale 1944. a. suure pommiirõnaku tagajärjel Harju tänavast saanud haljasalal Eduard Vilde mälestussmärgi.

Ning viimaseina püstitati kaks aastat tagasi Kristjan Raunale tema sünnipäeva 100 aasta tähistamiseks suursugune mälestussammas. Viimased kaks on on kõikideid Tallinna mälestusmonumentidest kõige suurema kunstiväärtusega.

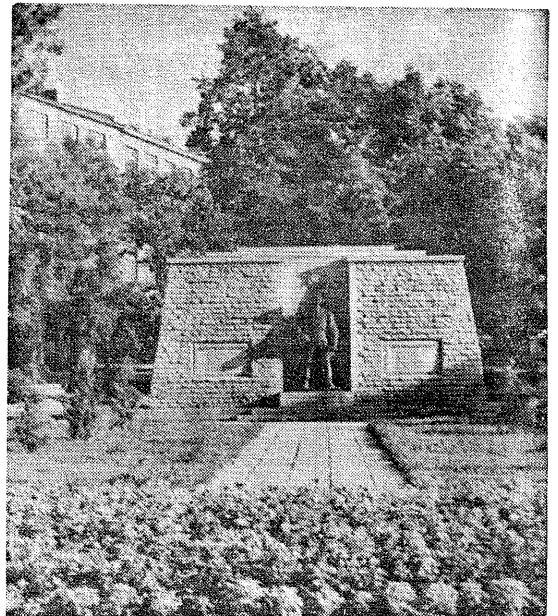
RUSSALKA ALLES

Mis sai sissejuhatuses nimetatud nn. eestiaegsetest mälestusmärkidest? "Russalka" ristiga käes vaatades endiselt üle lahe Soome poole. "Russalka" oli tegelikult vana soomslas-lev, mis oli kõlblik ainult veel rannasõitluseks, kuid sai 19. septembril 1893 korralduse Helsingi kaudu sõita Kroonlinna. Soome lahel viis üheksapalliline torm laeva põhja. Ükski inimene ei pääsenud. Hukkunute hulgas oli ka neli eestlast — üks ohviter, madrus, puusepp ja kokk. Monumendi autoriks oli prof. Amandus Adamson ja see avati 1902. aastal.

Alles on ka 1905. a. "Juusturates", kuid see on üle viidud Rahumäe surnuaile ja asetatud 1905. a. tulistamise ohvrite ühishauale.

Õppursõdurite mälestussammas langes 1940. a. sügisel esimesena punaste viha ohvriks. Nagu mäletame, kutsus selle mahakiskumine esile suuri demonstratsioone ning selle järele nagu mingiks palverännaku paigaks.

Seoses nende sündmustega kaotasid paljud patriotlikud eesti noored oma vabaduse ja ka elu. Peeter I mälestussambast säilitati ainult pea-büsti, mis paigutati Kadrioru tema majakese kõrvale. Ülejäänud osa rändas rahapatta ja sel-

Tõnismäe lähedal asuval haljasalal on paigutatud n. n. "Vabastajate monument", ausammas vallutatud punarmee-lastele, mis on varustatud "igavese leegiga".

lest löödi Eesti Vabariigi esimesed mees- ja naised Eesti kasi sejadite jooksul tallirahad. Vähemalt niigi palju on idast tulnud röövullatajatest.

Klassiühiskond PK-diskussioonis

Stockholmi Põllumeestekogu järjekordne diskussiooniõhtu toimus neljapä. 23. märtsil Esinduse ruumes, Sandhamns. 1. Teenaks oli: Klass ja klassideta ühiskond. Sisesejuhatavalt võitis sõna P. Puusepp.

Järgnes elav arutlus. 30 aastat tagasi oli kultuurilises Euroopas rasisõpetus püha ja aaria tõug õigustatud maailma valitsema. Kas tänapäeval ka on sellesarnaseid "õpetusi", või oleme nüüd vabad igasugu ebausust? Ei, marxistlik klassiteooria on tänapäeva kodukäik.

Klassid tööpoolest olid olemas kunni Prantsuse revolutsioonini. Siis nad hävisid. Kõigis demokraatlikkudes maades on inimesed seaduse ja riigivõimu ees võrdsed. Muidugi ei saa egi tohi neutraliseerida inimeste andeid ning võimeid. Standardinimine oleks üldsem kui fantoom.

Küll aga tõusevad klassid jälle elu teisepool raudeerit, n. n. sotsialistlikudel mardel. Tsaarivene-maal oli valitsevaks klassiks kolmainus: aadel, kõrgemad riigiamet-

nikud, ohvitserkond. Kitiks vahel vene usk. Sama kolmainus on jälle tagasi, ainult aadel on asendatud kommunistliku parteiga ja ühendavaks võideks marxism.

Järgmine kokkutulek toimub keskn. 12. apr. kell 18, samas kohas. Teemaks on: Diktatuur — proletariandi diktatuur.

Milleks selliseid arutlusõhtuid? Oleme poliitilised põgenikud, seega poliitilised isiksused, tahes või taht-mata. Et osata orienteeruda ja oma peaga mõelda, selleks on tarvis tunda: 1. Päevakorral olevald küsimusi, 2. Omada ülevaadet tuntuimast poliitilisest teooriast, 3. Olla kursis Kodumaa toimuvaga arenguga.

Üksteise informeerimine diskussiooni kaudu, on üks tunnustatud õppeviisidest.

Mis teha vanadekodu krundiga?

TORONTO (EPL) — Kanada Eesti Abistamiskomitee seisab probleemi ees, mida teha mõne aasta eest ostetud suure ehituskrundiga, kuhu pidi kerkima eestlaste vanadekodu ja mis kürestis on hinnas tõusnud, alles nüüd juba viiart üle 200.000 dollari.

Nagu senine esimees õp. Bruno Ederma ütles, oli optimistlikem aeg ehitusega toimetulekuks krundi ost-mise ajal, nüüd on vanade hugas teostatud ankeet näidanud, et tuleks alustada tagasihoidlikult.

Vahepeal on valitsus toetuseskir-jad muutunud ebasoodsamaks, samuti tõusnud linnavalitsuse nõudmised. Toetust oleks võimalik saada ehitu-lease siis, kui ta on püstitatud "va-nadele, vanadele ja eestlastele", mis vaevalt oli eestlaste mõtteks. Pea-kosolek ei osanud uuele juhatalele, mille esimeheks valiti Alfred Sepp, senise esimehe kategooriasel loobu-misel, anda juhtnööre, mida krundi-ga peale hakata. Bruno Ederma va-liti üksmeelsest auhiimeks. Üldiselt arvati, et maja ehitamise küsimuse-ga tuleb alata otsast peale.

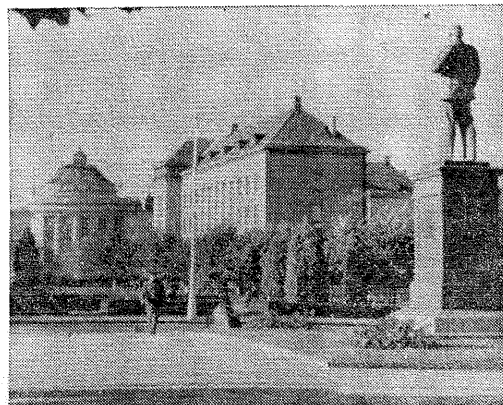
50 maali esitatud

TORONTO (EPL) — Ülemaail-m-sete Eesti Päevade ülevaatevälitulele on registreeritud juba 49 maali. Nagu ütles Eesti Kunstnike Koondise sekretär Ants Vomm, on ülesandmi-si tulnud üheksalt maalt — kauge-mad naist Austraalia ja Lõuna-Aaf-rika. Kuigi registreerimise tähtpäe-vaks oli 1. märts, jatku ülesandmi-ne ka veel tuleval kuul.

ÖIENDUS

Aleksei Ranniti luuletuskogu "Sõr-mus" arvustuses "Truudus vormile" ("Eesti Päevaleht", 26.2.72) seisab lause: "... alal on Rannit end ise liigitanud vaimseks laulikuks". Alek-si Rannit on juhtunud retsenseerida tähelepanu asjaolu, et luuletuses "Tähesõprus", kus see nimetus "Sõr-mus" on, on nimetus valiti Alfred Sepp, senise esimehe kategooriasel loobu-misel, anda juhtnööre, mida krundi-ga peale hakata. Bruno Ederma va-liti üksmeelsest auhiimeks. Üldiselt arvati, et maja ehitamise küsimuse-ga tuleb alata otsast peale.

HELM ELLER

Obligatorne Lenini kuju on paigutatud Estonia puisteele, mis nüüd on vastavalt ristitud Lenini puisteks.

850 Toronto-söitjat

**Kui esineb
surmajuhtum**

Konsulteerige suurima usaldusega
matusetööhoid

**Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå**
Mariatorget 1

116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 89 98

Etiala:

*Eestikombelised
matusetalitused
Ööpäevane valvekord*

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00 TV-nytt, väder.
9.05 Start 2. Färg. Engelska för vuxna. 25. Can you punt?
För alla barn i Sverige:

9.20 Fyra VIP.

1. Mysteriet med det hemlighetsfulla tornet eller De uråldriga ryttarästolerna. Del 1 och 2.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.00 Matteen. Ester Erhomaan romaaniin perustuvan ohjelmasarjan neljäs osa. Musiikki Ossi Runne, lausukas Reijo Puttonen, ohjaus Anja-Majja Leppänen.
Matteen — TV-serie om den föräldra-ösa flickan Matteenas öden och äventyr. Del 4. Matteen och Vallu. I rollerna: Sinikka Sokka, Kalevi Honkanen, Ada Pääkkönen och Göran Cederberg. Textat på svenska.

10.20-11.00 Puheenvuoro. Työttömyydestä. Mitä kuuluu, kuka käskää? Tuottaja Timo Hämäläinen, ohjaus Seppo Miettinen.

Konfrontation — om arbetslöshet med bla arbetsminister Keijo Liinamaa och en arbetslös stenarbetare. Textat på svenska.

17.35 Vecko-nytt. Textat.

17.50 Start 2. Färg. Engelska för vuxna.

17.55 Helgmaalsring. Färg. Från Casus kyrka i Östergötland.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Ny musik gammal kyrka — Arne Dommerus, Rune Gustavsson och Georg Rieder framför nykomponerad musik av Kjell Lönnä i Trönö medeltidskyrka.
Sundsvalls kammarkör och cellisten Gustav Lindgren

18.35 Dennis — alla tiders mest hjälpsamma busfrö 12. Hur man fixar så att man själv får barnvaktspengarna.

19.00 Christina Nilsson — Smålands-tösen som blev världsfästarna.

19.30 TV-nytt, sport, väder.

20.00 Snapphanspojken. Färg. Äventyr och verklighet i ofredens tid av Max Lundgren och Bo Sköld. Del 5. Flykten.

I rollerna: Kriste: Henriksson och Wanja Basel. Textat.

20.30 Zarah. Färg. Zarah Leander sjunger och berättar om sitt Lönä året runt. Medverk: Arne Hölhners och SR:s Symfoniorkester Dir. Ulf Björlin.

21.35 Ishockey-VM Färg. Sammandrag Sverige-Schweiz i Prag.

22.00 Det händer ettan. Färg.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15 Snöbarn son. jobbar. Färg. Tony Curtis och Roger Moore.

23.05-23.10 TV 2-veckan. Färg.

TELEVISION 2

15.30 Grand National. Färg. Den klassiska hinderloppningen på Aintreebanan utanför Liverpool. Kommentator: Björn Zickrisson.

15.35 Familjen Asnton. Färg. Del 44. Vändpunkten. Mars 1945. David Ashton har en rad kvar.

16.25 Kojan — för de yngsta.

16.55 Ishockey-VM. Färg. Direkt-sändning av matchen Sverige-Schweiz i Prag.

I första pausen:

17.35 ca John Ulf Andersson sjunger.

I andra pausen:

18.20 ca TV-nytt, väder.

18.35 ca Rapport.

19.30 The Love Seeker. Färg. Kärleksökaren är Sveriges bidrag till Årets underhållningsfestival i Montreux.

Lasse "Brasse" Brännström, Claes Deden, Linda van Dyck, Tommy Kjöberg, Kisa Magnusson, Sven-Erik Wikström m.fl. Manus och regi: Lasse Hallström.

20.00 Saguaro — kaktusen i Arizona. Färg. Om djuren som lever i dess skugga.

20.25 TV-nytt.

20.30 Italianare, duktigt folk — italiensk-sovjetisk samproduktion från

1964. Påkostad film om italienska soldater under andra världskriget. Regi: G. de Santis

TV Söndag

9.35 Treipunkt München. Färg. Inifrån Tysklandsresan olympiadåret 1972.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.00 Uutisviikko.

Nyhetsvecka, Erstad på finska.

10.20 Rakkauspakkaus. Lauluhyite Cumulus pisti rakkauden pakettiin ja tähtäsi sitä eri vinkkeleitä. Ohjaus Eeriki Pohjanheimo.

Kärlekspaketit. Sånggruppen Cumulus. Textat på svenska.

10.50-11.00 Länken. Kasvo. Tahkoluodon kalastaja. Kasvo Stakunasta, kalastaja Into Sandberg Arvi Auvisen haastatteluna.

Portrait av en finlandare — fiskaren Into Sandberg intervjuas. Textat på svenska.

12.50-13.30 Vi kallar dom u-länder. Färg. 8. Kampen för kunskap. Om utbildning och utveckling i u-länderna.

15.45 Moment — om teckenspråket. Textat för höranne.

16.15 Start 2. Färg. Engelska för vuxna.

16.30 Aftonudstjänst från Jämsbögs kyrka i Blekinge. Färg. Kyrkoherde L. Frejborn. Org. Bo Lindquist.

16.55 Ishockey-VM Färg. Direkt från matchen Sverige-Tjeckoslovakien i Prag. Lars-Gunnar Björklund och Roland Stoltz.

I första pausen:

17.35 ca TV-nytt, väder, meddelanden.

I andra pausen:

18.20 ca Sporttelegram och annat från hemmaredaktionen.

19.15 ca Djur i nörd. Färg. Hjärtmussa och sjöstjärna.

19.30 TV-nytt, sport, väder.

20.00 Yvette. Färg. Fransk TV-spel baserat på en roman av de Maupassant. Regi: J.-P. Marchand.

I rollerna: France Dougnac, Martine Sarcey, Marc Michel och Henri Serre.

21.45 Sportspegeln.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15-23.15 Den spanska jorden — spansk-amerikansk dokumentärfilm från 1937 av Joris Ivens. Ernest Hemingway har skrivit kommentarerna och läser. Inledning av Folke Isaksson.

TELEVISION 2

15.00 Mästarmöte i badminton. Färg. Kurt Johansson, Sverige, och Svend Pri, Danmark. Presentation: Leona Jette och Åke Brolin.

16.00 Nybyggargård — äventyrsserie från 1870-talets Lappland. Del 1: Stornäs. Mikael Edman lämnar sin tillvaro som fattig bakstugesittare i Anundsjö och vandrar tillsammans med sin dotter Malin upp mot ett nybyggje i Vilhelmina. Han har beslutat sig för att bli sin egen herre. Manus: Åke Söderling och Lars Molin. Regi: L.G. Thelestam.

16.30 I naturen med Nils Dahlbeck.

17.05 Bilder ur det svenska konstlivet. Färg. Utställningar av Maria Adlercreutz, Oscar Bergman, Kjartan Slottemark och Anders Åberg.

17.30 Insändaren. Textat.

18.00 Kojan — för de yngsta.

18.25 Juha och Matti — finsk TV-pjäas om en 10-årig pojkes problem.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Sportnytt.

19.30 Vi i femman. Färg. Frågetävling för femteklassister med Berndt Friberg.

20.15 Knuff — vi träffar en FNL-grupp i Hedomora.

20.45 Titta på tvän. Färg.

20.50 Kulturen måste ha tak över huvudet. Om kulturens villkor. Textat.

21.35 TV-nytt.

21.40-22.10 Musik i Tvän: Till minne av vämd. Färg. Texten på den berömda runstenen vid Rök

kyrka och några strofer ur Havamal är grunden för denna komposition av Ulf Björlin.

TV Måndag

Skol-TV:
8.30-8.50 Astrofysik. Gymnasiet.
9.00 Föremålen berättar åk 5. Mellanstadiet.
9.20-9.40 Syd- och Östasien. Färg. 1. Indien. Högstadiet.
9.45-10.05 Syd- och Östasien. Färg. 2. Japan i dag. Högstadiet.

10.10 I Frankrike 2. Ett katolskt land. Mellanstadiet.

10.35-10.55 Mer om film och TV. 1. Om hjältar. Högstadiet.

11.15-11.35 Matematik på nytt (för vuxna). 18. Att tolka statistiska samband.

Finns det något samband mellan cancer och rökning?

12.00-12.15 Teknik i vardagslivet. 1. Mekanik. Lågstadiet.

12.20-12.40 Närings- och yrken i Norden. 1. Island. Högstadiet.

12.45-13.00 Start 2. Färg. Engelska för vuxna.

13.10-13.30 Förnuft och känsla. 1. 1700-tal. Gymnasiet.

13.35-13.55 Fysik åk 1. 3. Människan och luften. Gymnasiet.

14.30-14.55 Sju gissel. 5. Åderförkalkning. Gymnasiet.

16.30-16.50 Hos djurdoktorn. Om djur du kan ha hemma. 4. Kattor.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Jäpiloter. Färg. Fransk serie om två unga piloter och deras äventyr. 6. Nykomlingen.

18.30 Gäst i ettan. Färg.

19.00 John Blund. Färg.

19.10 För alla barn i Sverige: Fyra vip. 1. Mysteriet med det hemlighetsfulla tornet eller De uråldriga ryttarästolerna. Sista delen.

Tuben, Typen, Tösen och Svansson är fyra andra typer som alltid hänger ihop med Fyra vip-programmen och leker med vårt svenska språk.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 Det kommer en vår — igen! Färg. Ett axplock ur förra vårens programserie. Textat.

20.50 Mänskonjakt. Färg. Engelsk serie i tretton avsnitt från okkupationens Frankrike med Peter Barkworth, Alfred Lynch och Cyd Hayman.

4. Fänge i eget hus. Regi: Cyril Coke och Bill Bain.

21.40 Indiansk flöjt — Facio Santillan spelar sydamerikansk folkmusik.

21.50 Våldets triumf — rysk film från 1965 om Hitler-tiden, sammanställd av bla tyska journalfilmer och bilder från Hitlers privata fotosamling. Regi: M. Romm.

22.10 TV-nytt, väder

22.15-23.45 Våldets triumf, filmen fortsätter.

TELEVISION 2

18.30 Den vita delfinen. Färg. Tecknad fransk äventyrsserie. 7. Hur Jan räddas från vraket.

18.45 ca Sindbad sjöfararen. Färg. Tecknad polsk serie efter Tusen och en natt.

5. Blomman som kunde väcka till liv.

18.55 Väder.

18.55-19.00 Sydnytt över Skåne och Blekinge.

18.55-19.00 Västnytt över Stor-Göteborg.

18.55-19.00 Nordnytt över Norrland.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Buss-kisarna. Färg. Engelsk komediserie med Reg Varney.

19.55 TV 2:s bokvecka: Uppslagsböcker om vår miljö.

20.00 Kamp mot höga hyror — Umeå-studenternas hyreskamp.

20.50 Föreläsare. 8. Farliga lekar. Barnbibliotekarie Britt Isaksson och dr Gustav Jonsson talar om förebyggande åtgärder mot barnolyckor. Textat.

21.20 TV-nytt.

21.25-22.00 Nationalekonomi II. Att handla med vinst och Handel med slagsida. Prof. Bo Södersten och Herbert Söderström medverkar i

nio program om internationell ekonomi.

TV Tisdag

Skol-TV:
9.20 TV-teater för gymnasiet. Färg. Erasmus Montanus. Gymnasiet.

10.20 Bildotekning för mellanstadiet. 1. Tillsammans med bilder. Mellanstadiet.

10.40-11.00 Om — en ambulans. Vad händer när larmet går?

11.40 För alla barn i Sverige: Fyra vip. 1. Mysteriet med det hemlighetsfulla tornet eller De uråldriga ryttarästolerna. Sista delen. Tuben, Typen, Tösen och Svansson är fyra andra typer som alltid hänger ihop med Fyra vip-programmen och leker med vårt svenska språk.

Skol-TV:

12.00-12.10 Matematik åk 1. Färg. 2. Pliagram. Lågstadiet.

12.20-12.40 Fysik åk 8. 1. Elektriska maskiner. Högstadiet.

13.10 Konst- och musikhistoria. 3. En afton i Malla Svernstolpes salong. Gymnasiet.

13.35-13.55 Film och TV. 1. På hal is. Högstadiet.

14.00-14.20 Livsmiljö i fara. 1. Jorden är liten. Högstadiet.

14.30-14.50 Om — en ambulans. Vad händer när larmet går?

16.30 Barnens halvtimme. Färg. Råven och Lejonet visar filmer om hundarna Psi och Zivota.

16.55 Ishockey-VM. Färg. Direkt från Sverige — Västtyskland i Prag. Mac Gänger och Roland Stoltz.

I första pausen:

17.35 TV-nytt, väder.

I andra pausen:

18.20 Ute och hemma. Färg. Fotboll och annan sport — Bo Hansson och Arne Hegerfors.

19.15 Rolla timmer II. Två sedeländade berättelser, som eleverna författat, registrerat och spelat med i.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 En gång till. Färg.

Skämtbitar och sångstumpar tur och retur av och med Charlie Elvegård, Albert Engström, Inga Gill, Grus i dojan, Eric Gustafson, Helan & Halvan, Sven Lindberg, Rune Olsson, Gösta Prützels, Milie Schmidt, Margareta Sjödin, Svarta Masken, Hans Wahlgren mfl samt Fridberg Lundin

I kväll: Nypremiär!

21.00 På riksdagshyllan. Färg.

21.15 Bygdeblad. Färg. Öve Thörqvist framför egna visor tillsammans med Lena Hansson, Agneta Lindén och Lasse Köhler.

21.40 Moment: Kulturchef — fågel eller fisk? Om kommunal kulturpolitik.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15-23.10 Gator utan glädje. Färg. Den andra i en serie av tre personligt hållna filmskildringar från Sydostasien av Hans Peter Pfeifer.

TELEVISION 2

18.30 Djurens språk. Färg. Rysk naturfilm.

18.55 Väder.

18.55-19.00 Sydnytt över Skåne och Blekinge.

18.55-19.00 Västnytt över Stor-Göteborg.

18.55-19.00 Nordnytt över Norrland.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Det fantastiska äventyret — tjeckisk film från 1958 med Arnost Navratil, Lubor Tokos och Miloslav Holub i rollerna. Efter en roman av Jules Verne. Regi: K. Zeman.

20.50 Och så här gjordes Det fantastiska äventyret. Färg. Ett program om trickfilmen Karel Zeman.

21.00 Den överkörd gatan — en bok av Peter Gullers och Kerstin Ostvald om S:t Eriksgatan i Stockholm.

21.10 TV-nytt.

21.15 Dokument utifrån. Färg. Internationella reportage.

21.55-22.20 En kvinna och hennes orgel. Färg. Jazzmusikalisk underhållning med organisten Rhoda Scott.

TV Onsdag

Skol-TV:
8.30-8.50 The Seventh Key. 5. The Seventh Lock. Högstadiet.

9.00 Barnkap 5. Jock 6 år. Gymnasiet.

9.20-9.40 Musik åk 2A. Lågstadiet.

9.45-10.05 Mer om film och TV. 1. Om hjältar. Högstadiet.

10.10 I Frankrike. 3. Frankrike runt. Mellanstadiet.

10.35-10.55 Film och TV. 1. På hal is. Högstadiet.

11.00 Nationalekonomi II för vuxna. 10. Att handla med vinst. Prof. Bo Söderstens och Herbert Söderströms program om internationell ekonomi.

11.20 Nationalekonomi II för vuxna. 11. Handel med slagsida. Prof. Bo Södersten och Herbert Söderström.

12.00-12.00 För alla barn i Sverige: Fyra vip. Fyra Verkligt Intressanta Personer löser nya mysterier. 2. Mysteriet med symfonskistan eller Den lysande bilden. Första delen. Tuben, Typen, Tösen och Svansson leker med vårt svenska språk.

Skol-TV:

12.20-12.40 Föremålen berättar åk 5. 3. Soldaten. Mellanstadiet.

12.45-13.05 Biologi åk 3. 8. Etologi II.

13.35-13.55 Vad händer i svenskt näringsliv. 1. Åbylund — Wimantorp. Gymnasiet.

14.00-14.25 Från välförmedlade källa. 1. Nytt eller nyttigt. Gymnasiet.

16.30-16.50 Experimentlek. Färg.

16.55 Ishockey-VM. Färg. Direkt Tjeckoslovakien-Sovjet i Prag. Lars-Gunnar Björklund och Roland Stoltz.

I första pausen:

17.35 TV-nytt, väder.

I andra pausen:

18.20 Ute och hemma. Färg. Fotboll och annan sport. Bo Hansson och Arne Hegerfors.

19.15 Har du hört den här? Ulf Brunnberg, Bernt Dahlbäck, Nisse Ericsson och Catrin Westerlund berättar historier som Gotterlid Grafström och Rune Olsson tycker är roliga.

19.30 TV-nytt, väder

20.00 Konst för dollar. Färg. Ett västtyskt reportage om amerikanska satsningar av konst.

20.40 Inför Apollo XVI nu på söndag. Färg. Bengt Feldreich och Arne Thörns rapporter från USA.

20.50 Boule. Färg. Ett TV-spel om en ung mans ambition att bli professionell. Manus: Arthur Hopenaft. Regi: Leslie Woodhead.

21